

Νικολάου Μυρεψού *Δυναμερόν*

Ηλίας Απ. Βαλιάκος

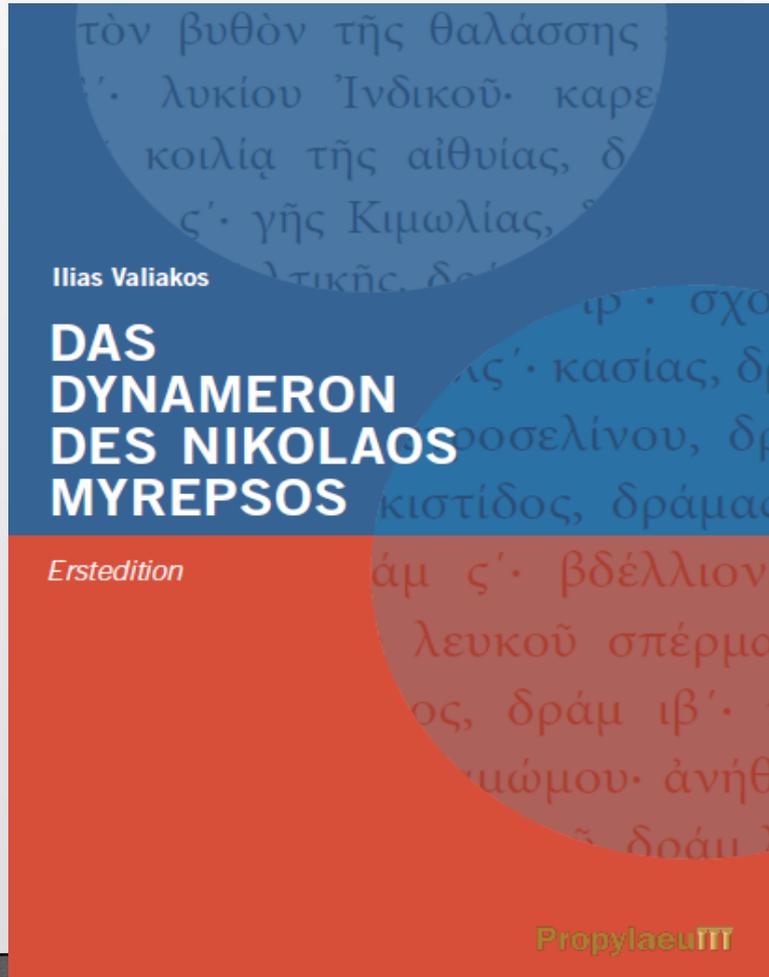

Ilias Valiakos

Das Dynameron des Nikolaos Myrepsos

Propylaeum, Heidelberg, 2019

doi.org/10.11588/propylaeum.455

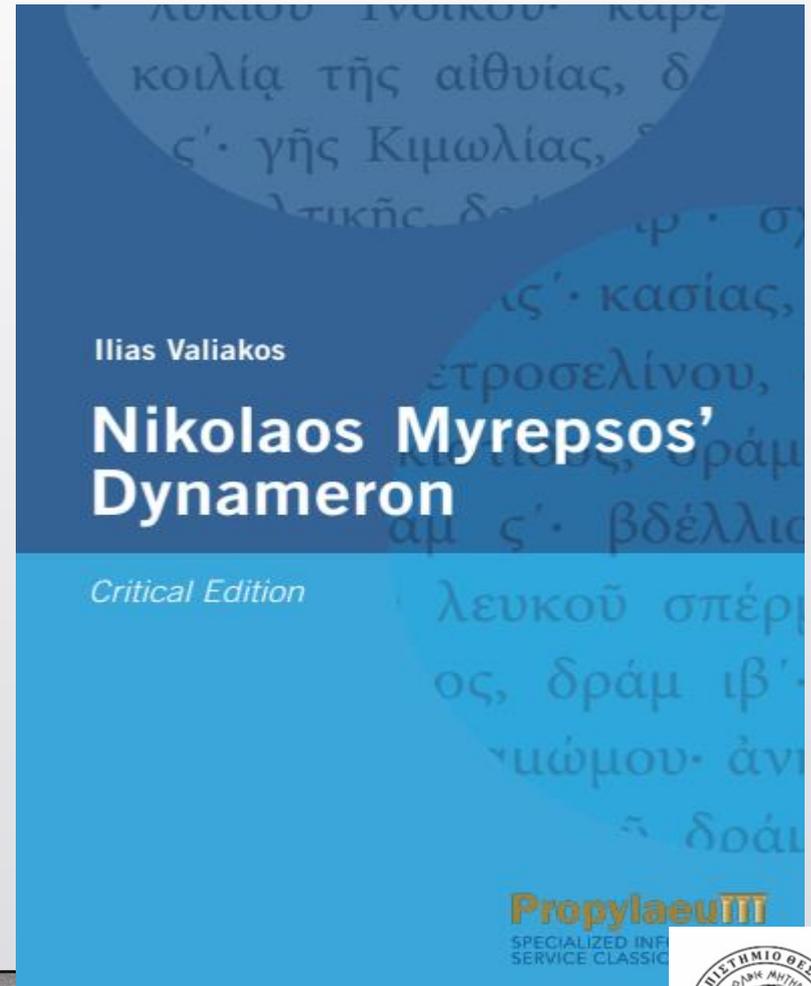

Ilias Valiakos

Nikolaos Myrepsos' *Dynameron*

Propylaeum, Heidelberg, 2020

doi.org/10.11588/propylaeum.657

Η βιβλιογραφία για τον Νικόλαο Μυρεψό

Τόπος γέννησης: Αλεξάνδρεια

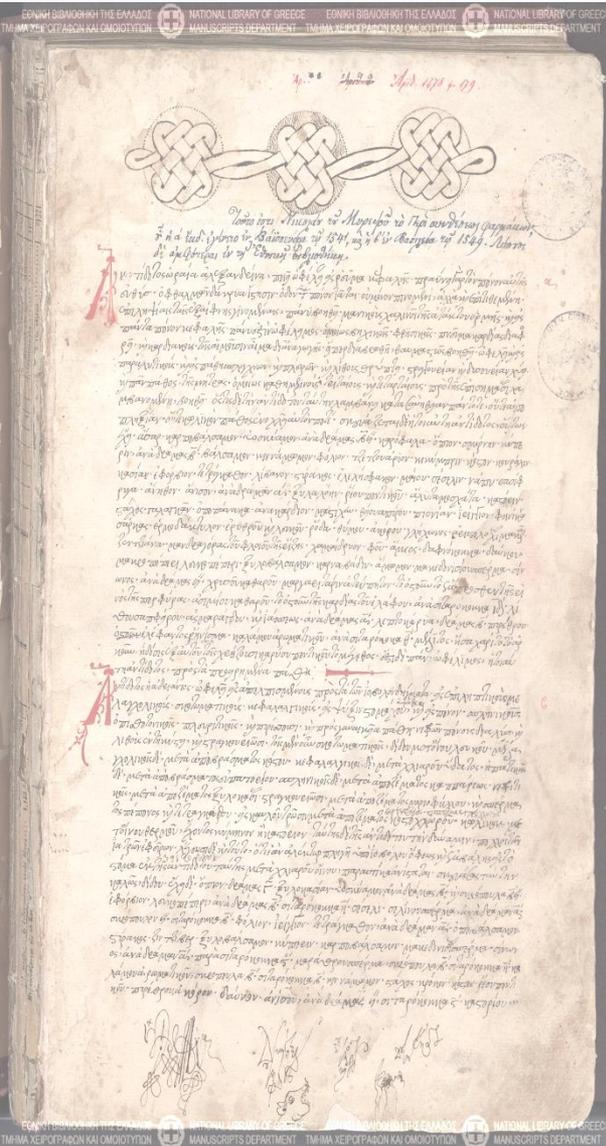
Χρονολογία: 13^{ος} αι.

Επάγγελμα: Ιατρός > αρχίατρος του Αυτοκράτορα
> ακτουάριος

Διαβίωση: Νίκαια Βιθυνίας

Αυτοκράτορας: Ιωάννης Γ΄ Δούκας Βατάτζης

Σύγγραμμα: Δυναμερόν

Νικόλαου, μυρεψού :

Ἄρχι οὐ θωραξί ἐργάν τι δό ρον. Ἐπεὶ σὶ χί ρ δ λ φ :

Το ἔργο του Νικολάου Μυρεψού

Συνταγολόγιο ~3000 φαρμακευτικών συνταγών
 Διαρθρωμένο σε 24 “Στοιχεῖα” - ενότητες
 Κάθε ενότητα και κάθε συνταγή ξεκινά από το εκάστοτε γράμμα του ελληνικού αλφαβήτου

Διάδοση - Μετάφραση
 Επιμέλεια: Leonhart Fuchs
 Τίτλος: Nicolai Myrepsi Alexandrini, Medicamentorum opus
 Basileae 1549, Lugduni 1549/50
 Φρανκούρτη 1625/6, Νυρεμβέργη 1658

Επίσημο βιβλίο της Ιατρικής Σχολής του Παρισιού ως τα τέλη του 17ου αι.

Νικόλαος Μυρεψός ή ιατρός Νικόλαος

- *Paris. gr. 2243, Paris. gr. 2238, Lavra E192: Νικόλαος Μυρεψός*
- *Paris. gr. 2237, Barocci 171, Esc.Rev. 83: ιατρός Νικόλαος ο λεγόμενος και Μυρεψός*

“Μυρεψός” → επαγγελματικό του αρωματοποιού-μυρεψού
→ ο παρασκευαστής του Αγίου Μύρου, τίτλος που απονέμεται ως σήμερα, από το Οικουμενικό Πατριαρχείο

Δυναμερόν ή Ίατρικόν βιβλίον

Δυναμερόν > δύναμις = το δυνατό, το ενισχυτικό, το αντιβιοτικό, το αντίδοτο

Paris. gr. 2243, Paris. gr. 2238, Lavra E192: Δυναμερόν

Paris. gr. 2237, Barocci 171, Esc.Rev. 83: Ίατρικόν βιβλίον

Νικόλαος Μυρεψός ...την ύλην και την κατασκευήν της μυρεψικής τέχνης

† ΝΙΚΟΛΑΟΝ ΜΥΡΕΨΟΝ ΤΟ ΜΕΓΑ

ΔΥΝΑΜΕΡΟΝ.

ὁ περιέχῃ ἐν ἑαυτῷ πᾶσι τὰ ἔχοντα καὶ κατασκευὰς

τῆς μυρεψικῆς καὶ τέχνης, ἐν γραμματικαῖς βιβλίοις

καὶ κατ' ἀφάθει. †

Υπερασπίζονται την ύπαρξή του: Meyer, Fabricius, Chouland
Αμφισβητούν την ύπαρξή του: Held, Lehmann, Lutz

χειρόγραφο Par. gr. 2243 [14^{ος} αι. (7-8-1339)]

Κωδικογράφος:

**Κοσμάς
Κάμηλος**

Τόπος
συγγραφής:
Αθήνα

Εντολοδόχος:

**Δημήτριος
Χλωμός,
ιατρός**

μικολάου πατρὸς τοῦ καινῶν τοῦ ἱατρικοῦ βιβλίου καὶ ποιητικῶν.
ἀρχὴ τοῦ αἰ ποιεῖται:

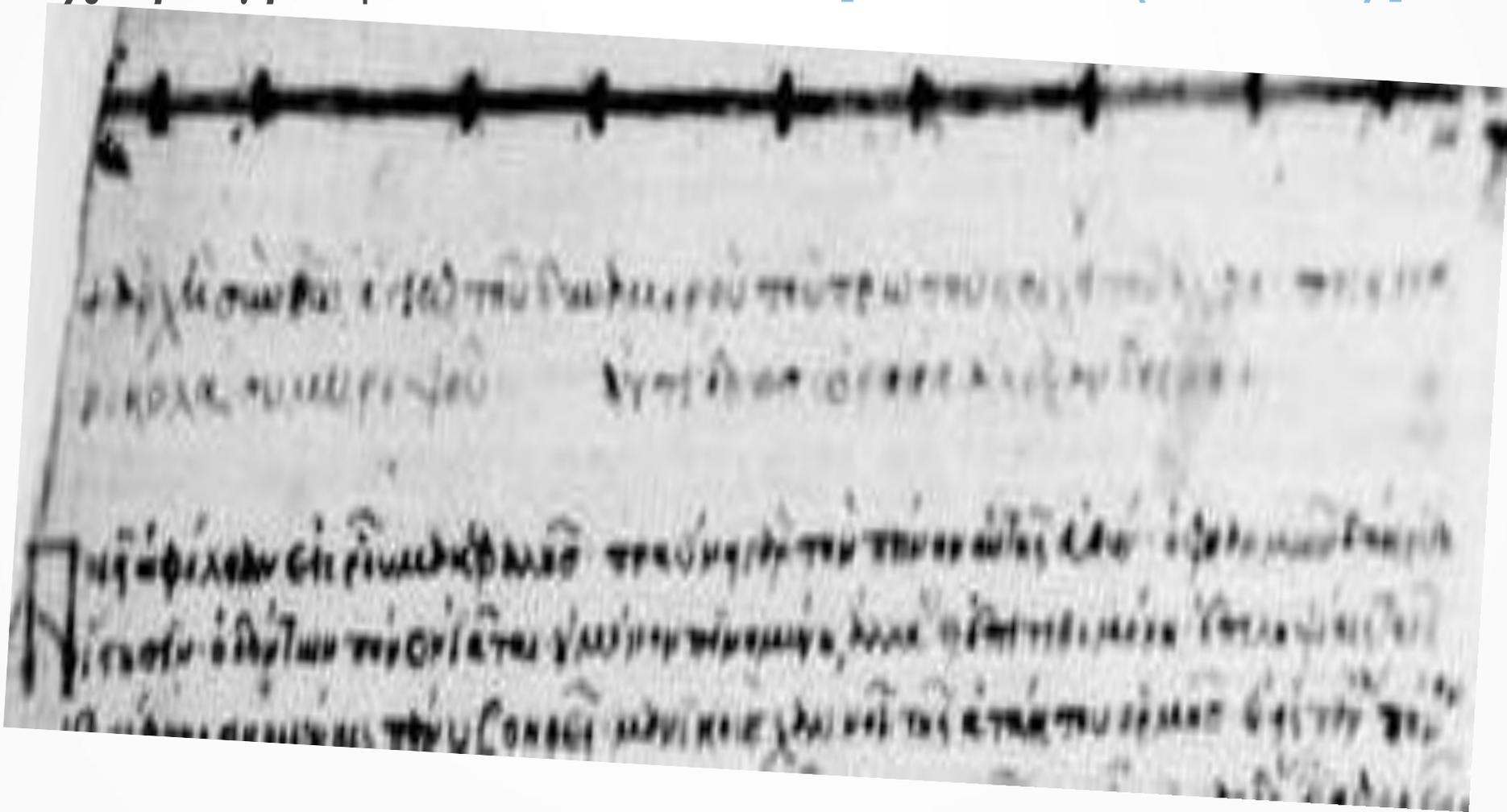
α

μπίδοτος ἀλεξάνδρινα. θαυμαστὴ ὠραία. ποιητὴς πρὸς ῥῥῖμα κεφαλῆς. πρῶτον πο-
νον αὐτῆς ὄφθαλμῶν δάκρυ αἴμασιν. ὀδόντων πόνον ἰάται. οὐ μόνον πίνον μέν,
ἀλλὰ καὶ ἐπιτίθει μέν. ἐπιληψίας τὰς ἐξ αἴφνης πᾶν ὕβουθῆ. μανίκοις τῆς αὐτῆς
ὀρμῆς. καὶ ἑσπᾶν πόνον κεφαλῆς πᾶν ὕβουθῆ. ὁμοίως βηχικοῖς. φθισικοῖς.
πρῶτον καρδιάς διαφορῆ. καὶ καρδιακοῖς. αἵμα ἐμῶσι διὰ νῆα γωγῆς ἢ νῆα βρωχῆ,
θαυμαστὴ βοκθῆ. παιδῆ καὶ ἑσπᾶν λιγυροῖς. καὶ ἑσπᾶν πᾶσι γυμναστικῶν καὶ κληρῶν. λιθ-
θρῦπῆ. φραγγοῦριαν καὶ διουριαν λιθῆ. καὶ πᾶν πάθος τῆς μήτρας. καθημερινοῖς. τριτάτοις.
τε τριτάτοις. πρὸς τῆς ἐπισημασίας λαμβανόμεν, βοκθῆ. ὅς τις δύνῃ τὴν λαμβάνει κατὰ
βουθέαν, οὔτε ἀποπληξία, οὔτε καιλικὸν πάθος ἐνοχλοῦσά του. ἢ δὲ ἑσπᾶν οὕτως:

ἀσφου. καρποβλασάμου. ὕσσιάμου, ἀνὰ $\bar{\lambda}$ βσι. γαρουφά. σπίου. σμύρνης. κίπρῆς ἀνὰ
 $\bar{\lambda}$ β. βαλασάμου. κινάμαμου. φολίου. κεδουαρι. ββ. κόπου. κοραλίου. κασι. ἐφορβίδ.
τραγακάνθης. λιβαίου. γύρανος καλαμῆτου. ἐλεφίνοφαίου. μαίου. σεσέλεως. νάπιος.
σασιφράιτου. ἀνίθου. ἀνίσου, ἀνὰ $\bar{\lambda}$ α. ἐύλαχρῆς. ραίου ποντικῶ. ἀληπταμοσχάτα. κα-
ταρίου. γάλοισ. γαλαγγῆ. ὀποπᾶναιος. ἀνμαρδῶν. μασιγῆς. θῆου ἀπύρου ὠμοῦ. πιαωνί.

χειρόγραφο Lavra E192 [15^{ος} αι. (~1470)]

κώδικας Paris. gr. 2238 [15^{ος} αι. (~1480)]

9

[Faint, mostly illegible handwritten text in Greek script, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

οι δ' ὠφέλιμα κισθῶμα κειφαρῆς· πρᾶϋνα γάρ τὸν πῶνον αὐτῆς ἐκθίς· ὀφθαλμῶν δ' ἀπὸ αἰτίησιν
ὀδόντων πόνον ἰάται· οὐ μόνον πίνομένη, ἀλλὰ καὶ ἐπιθιμμένη· ἐπιληψίας τὰς ἐξ αἰφνης ἰ-
νομένας· πᾶν ὑβουθῶι· μανοίκους χαλινῶι τῆς αἰταῦτου ὀρμῆς· καὶ ἴς πᾶν τῶν πόνον· κειφ-
ρῆς· πᾶν ὑπὸ τῶν ὠφελίμων ὁμοίως βηχίησι· φθισίησι· πνῆμα καρδίας διαφορῶι· καὶ καρδί-
*

π. ρ.

κώδικας Escorial Σ II 03 (Revilla, 83)

[16^{ος} αι. (~1530)]

μικρολαούι ατρού του και μωρε φουί ατρίκον βίβλιον κ' φοιχόν.
αφ' η του α φοιχόν.

μπιδος αλεξ ανδρίνα. θαυμαστ. ωραία. ποιη προσβθμα κεφαλαις. πρ αυνητον πο
... Δφί. οφθαλμων δυνκρυαι φειν. οδοντων πονογιαται. ουμονον πινομενο,

κώδικας Athens EBE 1478 [17^{ος} αι. (~1680)]

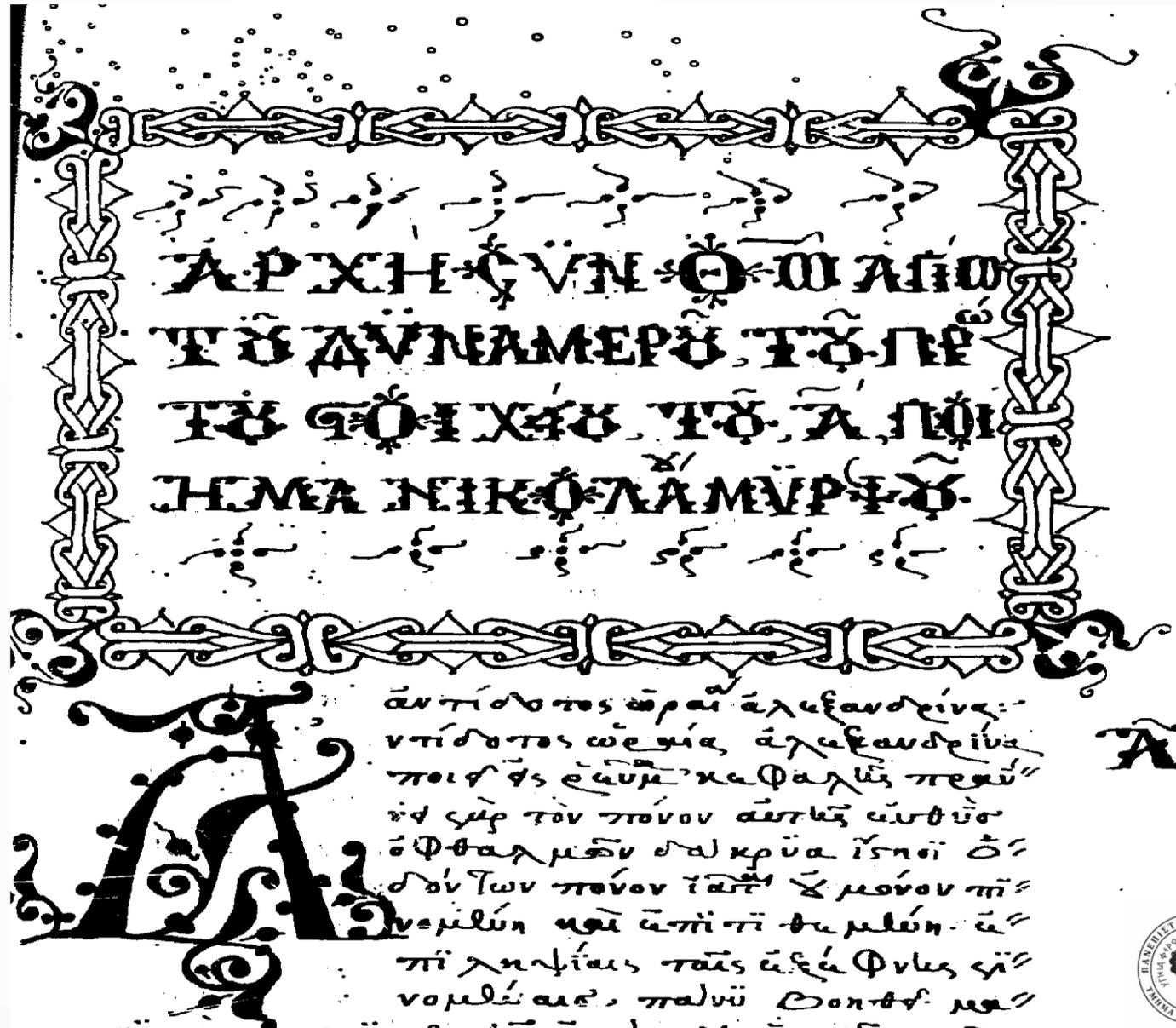

Ὁ βιβλίον ἐστὶν Ἰουδαίων καὶ Μωραβίων τὸ Περὶ συνδέσεως φαρμάκων,
ὃ ἢ ἀ' ἐκδ. ἐγένετο ἐν Βαϊόνεσσι τῷ 1541, καὶ ἢ β' ἐν Βασιλείᾳ τῷ 1549. Λέγονται
δὲ ἀρμόττερας ἐν τῇ Ἑβραϊκῇ βιβλιοθήκῃ.

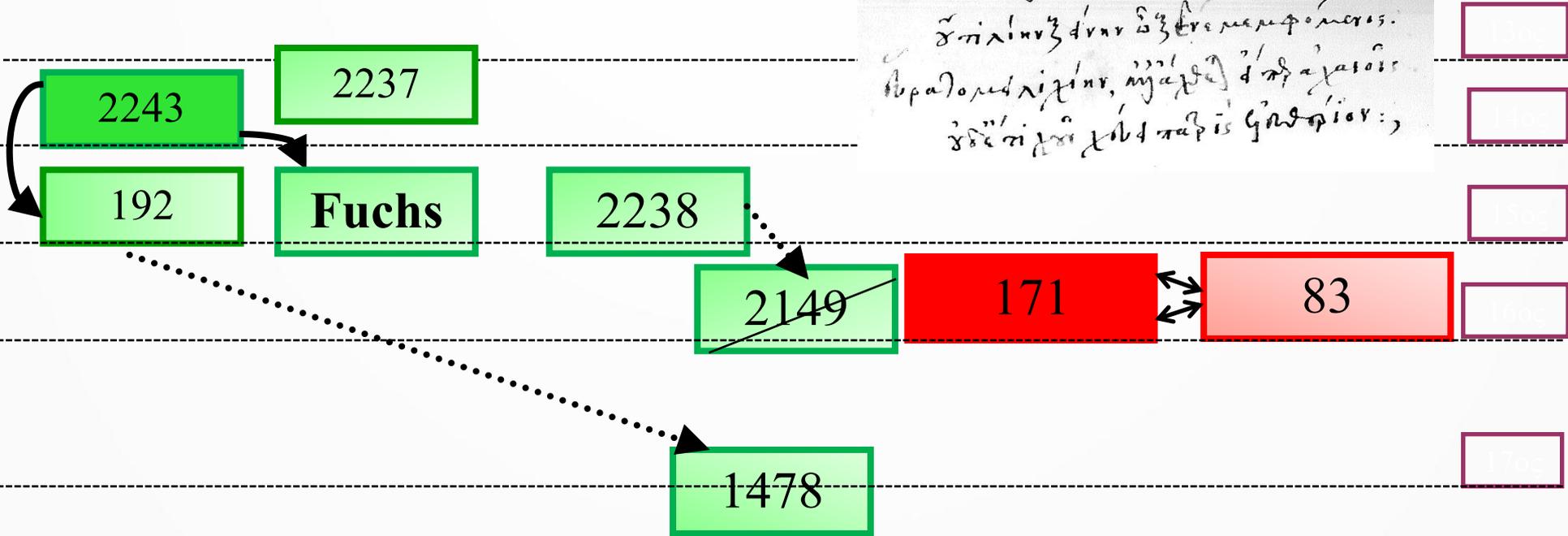
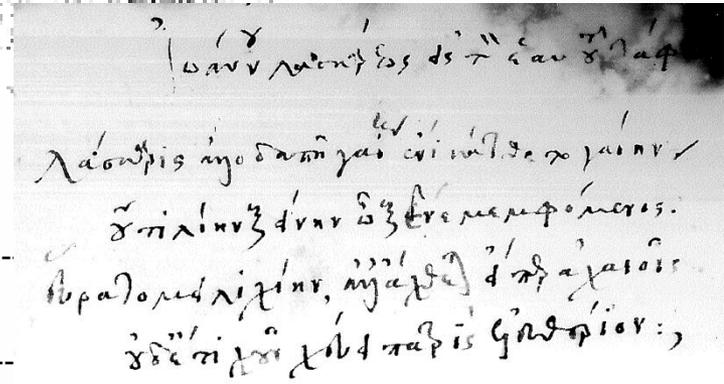
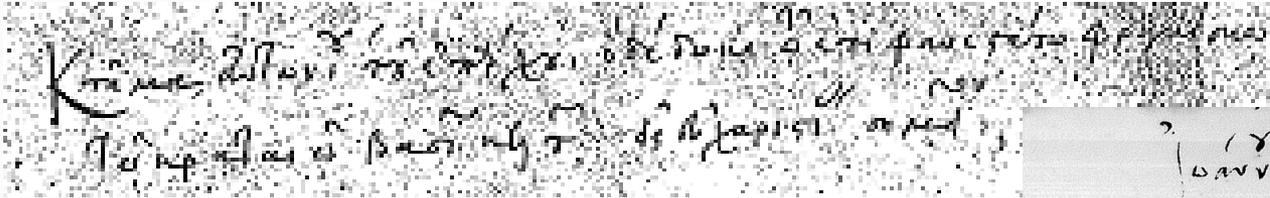
Αντιπιδλωσώραια ἀλεξανδρίνα, πωτὴ ὠφέλη γὰρ ροῦμα κεφαλῆς. πραινήλατον πόνον αὐτῆς
ὄνθιο. ὁ φθαλμοσύνδα κρυά ἴσποιν. ὀδόν τ' πόνον ἰάται. οὐ μόνον πινομένη, ἀλλὰ καὶ ἐπιθεμένη.
ἐπιλητίαις καὶ ἐξαιφνης γινομένης, πάνυ βοηθῶ. μανιοῖς χαλινοῖς καὶ ἀκίλοιο ῥητῆς. καὶ
πάντα πόνον κεφαλῆς. πάνυ σὺν ὠφέλημος. ὁμοίως βηχικοῖς. φθιστικοῖς. πνοῖμα καρδίας
ρῆ, καὶ καρδιανοῖς. τοῖς αἰμοῖσι καὶ μαδιάνων καὶ ἀπὸ διαρροαῖ. ἄστυμα τῶν οὐ...

κώδικας Paris gr. 2149 [16^{ος} αι. (~1580)]

Κωδικογράφος:
Ιωάννης
Μόσχος

Το Δυναμερόν – Οι σχέσεις των χειρογράφων

Αντώνιος Έπαρχος

Ιανός Λάσκαρις

Διάρθρωση του Δυναμερόν

- Το σύγγραμμα είναι χωρισμένο σε 24 «Στοιχεῖα» - ενότητες.
- Κάθε «Στοιχεῖον» ονοματίζεται αλφαβητικά
- Κάθε «Στοιχεῖον» και κάθε κεφάλαιο αρχίζει με την πρόταση:
«Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἁγίῳ...»

Π.χ.: Για το πρώτο «Στοιχεῖον» και για το κεφάλαιο: *«Περὶ τῶν ἀντιδότων»*
διαβάζουμε:

«Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἁγίῳ τῶν ἀντιδότων τοῦ πρώτου στοιχείου τοῦ ἄλφα».

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΤΕΡΑ:

**Δ
ι
ά
ρ
θ
ρ
ω
σ
η

τ
ο
υ

Δ
υ
ν
α
μ
ε
ρ
ό
ν**

	«περι Αντιδότων» [511]		«περι Κολλουρίων» [87]
	«περι Άλατίων»[21]		«περι Κρανιακῶν πασμάτων» [16]
Στοιχείον Άλφα	«περι Άλειμμάτων» [98]		«περι Καθαρτικῶν διὰ χρησμάτων» [4]
	«περι τῶν Ἄπο μέλιτος σκευασιῶν» [14]		«περι Καθαρτικῶν ὑδραγῶγων» [43]
Στοιχείον Βήτα	«περι Βηχικῶν» [56]	Στοιχείον Κάππα	«περι Καθαρτικῶν ελιγμάτων» [21]
	«περι Βαλάνων» [21]		«περι Κατὰπλασμάτων» [11]
Στοιχείον Γάμμα	«περι Γυναικείων καθαρτικῶν» [26]		«περι Κηρωτῶν σκευασιῶν» [9]
Στοιχείον Δέλτα	«περι Δροσάτων» [121]		«περι Κωλικῶν κατὰ πλασμάτων» [25]
	«περι Διὰ μόρων»[86]		«περι Κοκκίων» [138]
	«περι Ἐμπλάστρων» [199]	Στοιχείον Λάμπδα	«περι Ληξοπυρέτων» [23]
	«περι Ἐπιθεμάτων»[9]	Στοιχείον Μι	«περι Μαρκιάτων σκευασιῶν» [25]
	«περι Ἐδρικῶν» [27]	Στοιχείον Νι	«περι Νάρδου σκευασιῶν» [14]
Στοιχείον Ἐψιλον	«περι Ἐλιγμάτων» [8]	Στοιχείον Ξι	«περι Ξηρίων σκευασιῶν» [143]
	«περι Ἐλμίνθων» [9]	Στοιχείον Όμικρον	«περι Όξιμέλιτος σκευασιῶν» [97]
	«περι Ἐρρινων» [8]	Στοιχείον Πι	«περι Πεσσῶν» [189]
	«περι Ἐλαιῶν» [51]	Στοιχείον Ρο	«περι Ροδομέλιτος σκευασιῶν» [10]
	«περι Ἐνεμάτων» [51]	Στοιχείον Σίγμα	«περι Σατηριακῶν ἐντατικῶν» [14]
Στοιχείον Ζήτα	«περι Ζυμγμάτων» [51]	Στοιχείον Ταυ	«περι Τροχίσκων» [163]
	«περι Ζουλαπίων» [28]		«περι Ὑπογλωττίων» [36]
Στοιχείον Ἠτα	«περι Ἡπατικῶν σκευασιῶν» [24]	Στοιχείον Ὑψιλον	«περι Ὑπνοτικῶν ἐπιθεμάτων» [12]
	«περι Θυμαμάτων» [18]		«περι Ὑδάτων διαφόρων» [32]
Στοιχείον Θήτα	«περι Θηριακῶν ἀντιδότων σκευασία» [10]	Στοιχείον Φι	«περι Φθηρῶν καὶ ἐτέρων σκευασιῶν» [17]
Στοιχείον Ιῶτα	«περι Ἰερῶν σκευασιῶν» [37]	Στοιχείον Χι	«περι Χειλῶν κατερρόγοτων» [16]
		Στοιχείον Ψι	«περι Ψώρας ἀλειμμάτων» [15]
		Στοιχείον Ωμέγα	«περι Ὡτικῶν θεραπειῶν» [23]

Δομή των συνταγών

Καθεμιά από τις συνταγές χωρίζεται σε τέσσερα τμήματα:

1. Στο **πρώτο** αναφέρεται η ονομασία της συνταγής ή εκείνος που την έχει παρασκευάσει ή παραδώσει ή καταγράψει,
2. Στο **δεύτερο** σημειώνονται οι ασθένειες τις οποίες καταπολεμά ή βρίσκει εφαρμογή η συνταγή,
3. Στο **τρίτο** καταγράφονται τα συστατικά από τα οποία αποτελείται το φάρμακο, που σε μερικές περιπτώσεις δεν είναι μόνο φυτά ή βότανα ή μπαχαρικά, αλλά και πολύτιμοι ή ημιπολύτιμοι λίθοι καθώς και σπλάχνα ζώων. Η δοσολογία συνοδεύει πάντα τα συστατικά, τα δε σταθμά ή μέτρα ποικίλουν, και
4. Στο **τέταρτο** και τελευταίο μέρος της κάθε συνταγής αναφέρεται ο τρόπος χορήγησης ή παρασκευής της συνταγής, με άλλα λόγια οι οδηγίες χρήσης της.

Ἀχάριστος ἀντίδοτος. Ταύτην Ἀριστέας ὁ Ρόδιος ἀποθνήσκων Ἀριστομάχῳ κατέλεγεν, ποιεῖ δὲ μηδέποτε πεσόντας καὶ στομαχικοῖς, πρὸς τε πόνοις πλευρῶν, ἰσχύων, κύστεως, νεφρῶν πρὸς ρήγματα καὶ σπάσματα, καὶ πρὸς τοῖς αἵμα ἀνάγωντας καὶ βήττοντας καὶ δυσεντερικοῖς, κοιλιακοῖς καὶ πρὸς στροφουμένοις πρὸς τε τὸν τῆς ὑστέρας ἀλγηδόνα καὶ πρὸς τὰ ὑστεροβόλων δῆγματα, ἔχει: κιναμώμου ἑξάγια α', σμύρνης οὐλκῆς δ', κρόκου ἑξάγια δ', πέπεριν, κάστοριν, κόστου, χαλβάνης, ὀπίου, στύρακος, ναρδου ἀνά ἑξάγια α', μέλιτος ἀττικοῦ ἐξ ε' το δ', πέπεριν ἑξάγια δ' μῆξας ταῦτα πάντα σκευάσας, δίδου. Πάντα τὰ ἀρωματικὰ ἀναλαβῶν ἔχει κεκομμένα καὶ σεσεισμένα καλῶς. Τὸ μέλι δὲ καὶ τὴν χαλβάνη ἐψῆσας, ἀναλάμβανε, τὰ δὲ λοιπὰ μῆξας ἐπιμελῶς κατάθου ἐν ἀργυρῷ ἢ κασσιτήρῳ σκευή. Χρῶ δὲ τὴν δόσιν κυάμου Αἰγυπτίου τὸ μέγεθος ἑξ' αὐτῆς καὶ δίδου ἐν μελικράτῳ κυάθοις β', ἔστω δὲ ὁ κύαθος ὡοῦ μέτρον τὸ μέγεθος. Μεταγγίσας δὲ τὸ φάρμακον σὺν μελικράτῳ διείθησον, εἶτα τῷ μικρῷ δακτύλῳ ὄξοις ὅσον δεκάκις ἐπίσταξον.

Η φαρμακοποιία του Δυναμερού

Τρόπος και μέθοδος παρασκευής του φαρμάκου

Κάθε συνταγή περιγράφει τον τρόπο και τη μέθοδο παρασκευής του φαρμάκου καθώς και τον τρόπο χορήγησής του...

- ...και διατυπώνεται με ακρίβεια και λεπτομέρεια ο τρόπος παρασκευής

Έτσι η σύνθεση μιας συνταγής γίνεται με την πρόσμιξη πολλών φυτών, διαφορετικού βάρους ή ποσότητας το καθένα τα οποία:

- ψιλοκόβονται,
- τρίβονται,
- κοσκινίζονται,
- βράζονται,
- σακελίζονται κ.λπ.

Εναπόθεση-φύλαξη σε δοχεία, από:

- γυαλί,
- κασσίτερο,
- ξύλο,
- μάρμαρο κ.λπ.

Διάσταση-μέγεθος φαρμάκου:

- κύαμος αιγυπτιακός (καρπός του νούφαρου→*Nelumbo Nymphaea* (Lidell Scott λ. λωτός),
- κάρνου ποντικού (φουντούκι) ή
- τροχίσκο.

Χορήγηση και δοσολογία φαρμάκου

Μορφή (τροχίσκος ή χυλός, σκόνη ή αλοιφή ή επίθεμα, ρόφημα, κ.α.)

Η ασθένεια, η ηλικία, το φύλο και το περιεχόμενο της συνταγής καθόριζαν τη δόση.

Πολλές συνταγές για ίδια πάθηση και πολλές παθήσεις σε μία συνταγή

Πριν ή μετά το φαγητό

Πρωί ή βράδυ.

Άπαξ, δις ή τρις

Μέγεθος - βάρος (κύαμος αιγυπτιακός, ελληνικός, ποντικός ή δραγγαία-τροχίσκος) ανάλογα με την πάθηση.

Δόση σύμφωνα με τις μονάδες μέτρησης της εποχής.

Χρήση γαιών, αλάτων, μετάλλων κ.α.

Μέτρα και σταθμά

- λίτρα = 327 gr 1
- ουγγιά, = 27.3 gr 1/12
- στατήρας = 13.65 gr 1/24
- εξάγιον = 4.54 gr 1/72
- δράμι, δραχμή, ολκή, κάρυο Ποντικό = 3.41 gr 1/96
- γράμμα, σκρόπουλα = 1.14 gr 1/288
- οβολός = 568 mg 1/576
- σπέρμα, κεράτιο = 189 mg 1/1728
- σιταρόκοκκα = 47 mg 1/6912

Οι ασθένειες

Στο έργο του ο Νικόλαος Μυρεψός, καταγράφονται συνταγές, οι οποίες καταπολεμούν όλο το φάσμα των παθήσεων της ιατρικής. Εκτεταμένη αναφορά γίνεται στις ακόλουθες παθολογικές καταστάσεις:

άσθμα, ίκτερος, φυματίωση, επιληψία, αρθριτικά, ελονοσία, αιμορραγία, κεφαλαλγία, πυρετός, βήχας, καταρροή, φλέμα, ρευματισμοί, κολικός, αιμορροΐδες, δύσπνοια, δυσπεψία, ισχαιμία, παράλυση, γυναικολογικές παθήσεις, υδρωπικία, αποπληξία, αφροδίσια νοσήματα, αιμόπτυση, μελαγχολία, κατάθλιψη
αλλά και άλλες όπως:

διαβήτης, ποδάγρα, ελεφαντίαση, διάρροια, δυσουρία, λύσσα, λιποθυμία, σκοτώματα, οπισθοτονία, μανία-υστερία, νεύρα, αναισθησία, τρόμο, κόμα, δήγματα κ.α.

Αναφέρονται και έννοιες οι οποίες δεν αντιστοιχούν σε συγκεκριμένες παθολογικές καταστάσεις, όπως:

ἀπόστημα ἔνδον, πᾶν ρεῦμα, πᾶθος ἐντὸς κ.α.

Επίσης γίνεται αναφορά και σε παθολογικές καταστάσεις που παραπέμπουν στον καρκίνο, με φράσεις όπως: *σαρκὸς κατάλυσις, φθοροποιὰ ὕλη τῶν ἐντὸς, κ.α.*

και σε δυσσερμήνευτης αιτίας παθήσεις όπως:

κατεψυγμένοις, νιατομένοις, ξανθοχολικοῖς, πνηγᾶς ὑστερικᾶς, πάθη σώματος

Παθήσεις του νευρικού συστήματος:

επιληψία (τοῖς ἐπιληπτικοῖς), κατάθλιψη (λυπείριος), μελαγχολία (μελαγχολικοῖς, χυμός μελαγχολικός), λιποθυμία (λιποθυμία), αναισθησία (ἀναισθησία, ὑπνοποιόν, ὑπνοποιός) ἢ κώμα (λιθαργικοῖς), μαινός (μαινομένοις), σκοτωματική (σκοτοματικοῖς), μανία (μανιακοῖς, μανείαις, μανιῶδοις, γυναῖκες ὑστερικάῖς), ἡ ατροφία (ἀτροφοῦντας), ἡ αποπληξία (τοῖς ἀποπληκτικοῖς), ἡ οπισθοτονία (ὀπισθοτονικοῖς), τα νευρικά πάθη (νευρικοῖς), ο τρόμος (τρομικοῖς), ἡ κεφαλαλγία, ἡ ημικρανία (κεφαλαλγικοῖς, πόνος κεφαλῆς, ἡμικρανικοῖς, ρεῦμα κεφαλῆς, κεφαλαλγούντας, κεφαλῆς φλέγμα).

Παθήσεις των αισθητηρίων οργάνων:

οφθαλμός (ἀσθενούντες τοῖς ὀφθαλμοῖς ρευματιζόμενοι, οἱ ἔχοντες πόνον ὀφθαλμῶν, φλεγμονᾶς ὀφθαλμῶν, ρεῦμα ὀφθαλμῶν ἐνῶ μνημονεύεται καὶ ἡ ἀμβλυωπία)

Παθήσεις του καρδιαγγειακού και κυκλοφορικού συστήματος

οἱ ασθενεῖς τῆς καρδίας ἀναφέρονται ὡς καρδιακοῖς, καρδίας λιποθυμία, καρδίας πνεῦμα, καρδίας συγκοπήν, καὶ τοῦ κυκλοφορικοῦ ὡς ἀρτηριακοῖς

Παθήσεις του αναπνευστικού συστήματος

πνευμονικός (οι άσθενούντες πνευμονικούς, οι το αίμα του πνεύμονος φέροντες),

εμπυικός (έμπυϊκοίς),

ασθματικός (άσθματικοίς)

στηθικός (στήθος βάρος, στήθος βράχωσιν, πάθη στήθους) • **έκτικος** (έκτικοίς),

θωρακικός (πληγή θώρακος, αίμα και φλέγμα· κατέρχόμενον ἐν τῷ θώρακι και ποιῶν πόνον, φλέγμα θώρακα, πάθος θώρακα, ρευματιζομένων θώρακι, θυμόν κατερχόμενον εἰς θώρακα) **φλεγματικός** (φλεγματικοίς),

βήχας (τοῖς βηχικοῖς, τὸ βηχικό πάθος και πᾶν πᾶθος βηχικόν.

καταρροή (καταρροοῖς, καταρροϊκοῖς, κατάρροις, καταροῖζομένοις),

φθίσις, (φθισικοῖς), **αναφορικός** (ἀναφορητικοῖς-ἀναφορικοῖς),

πλευριτικός, (τοῖς πλευριτικοῖς),

ορθοπνοῖα, (ὀρθοπνοῖκοῖς),

αιμορραγία (αιμοπτοῖκοῖς, αίμα βήττοντας, αίμα ἀπεπτοῦσιν, αίμα πνεύμωνος, αίμα ἀνάγωντας, αίμα ἐκ τοῦ ἥπατος, αίμα στήθους, αίμα φερομένοις, αίμα φθίνοντας)

Παθήσεις του μυοσκελετικού συστήματος

αρθριτικά (τοῖς ἀρθριτικοῖς ἢ τοὺς ἀρθρίτας)

ποδαλγική (ποδαλγικοῖς)

ισχίον (τοῖς ἰσχιαδικοῖς, πόνος τῶν ἰσχίων)

ρευματισμοὶ ἄκρων (τοῖς ρευματιζομένοις και πάθος τοῖς ρευματικοῖς)

ατροφία ἄκρου (τοὺς ἀτροφοῦντας).

ποδάγρα, (ποδαγρικοῖς, ποδάγρας, ποδαγρικῆ)

παραπληγία (τοῖς παραπληκτικοῖς),

παραλυσία (τοῖς παραλυτικοῖς)

Παθήσεις ουροποιητικού συστήματος

νεφρητικός (τοῖς νεφρητικοῖς, πόνος νεφρῶν, πᾶθος νεφρῶν, νεφρητικὴ διάθεσιν, νεφρική διάθεσις, νεφροῖς ἀδυνάτοις, νεφρῶν καθαρτικό, νεφρῶν ἀδυναμίαν).

λιθίαση (λίθοι, λιθιῶντας, λιθιούντας,

στραγγουρία (στραγγουρίαν)

δυσουρία (διουρητικῆ, δυσουρίαν, δυσουροῦντας)

κύστη, (πόνος κύστεως, κύστης λίθος, δυσεντερικᾶς ἐν τῇ κύστει, κύστη ἐλκομένην)

Ασθένειες

4.

Τέλος τονίζονται και μερικές αδιευκρίνιστες ή ακαταχώρητες παθήσεις όπως:
ἀπόστημα ἔνδον, πᾶν ρεῦμα, φθοροποιᾶν ὕλην, πᾶθος ἐντὸς, πᾶθος πᾶν,
χυμοῖς ψυχροῖς, χυμός μελαγχολικός, ἔλκομένοις, κακόχροιαν προσώπου,
κατεψυγμένοις, νιατομένοις, ξανθοχολικοῖς, παιδοποιία, πνηγᾶς ὑστερικᾶς,
σπασμῶδεσι, φύσις μηδέποτε χαροπιᾶν ἔχοντες.

- Ενδείξεις ασθενειῶν με τις λέξεις: ἡ ἐπισημασία, ἡ ἀλγηδών,
- Αναφορά στον καρκίνο, ὅπως: σαρκὸς κατάλυσιν

ἐπισημασία, ἡ: ἡ ἐνδειξη, ὁ προάγγελος τῆς ἀσθένειας
ἀλγηδών, ἡ: αἴσθησις τοῦ πόνου

Τα συστατικά

ΦΥΤΑ

Το Δυναμερόν, περιλαμβάνει πλήθος οργανικών και ανόργανων συστατικών. Τα οργανικά συστατικά ξεπερνούν τα 300 περίπου είδη. Εκείνα που αναφέρονται συχνότερα είναι:

άνισο, γλυκάνισο	⇒ <i>Pimpinella anisum</i>
ἄσαρο	⇒ <i>Assarum europaeum</i>
γαλαγγά	⇒ <i>Alpinia galanga</i>
γαρύφαλο, καρεόφυλλο	⇒ <i>Caryophyllus aromaticus</i>
δαῦκος	⇒ <i>Daucus carota ver silvestris</i>
ζιγγίβερι	⇒ <i>Zingiber officinale</i>
καρδάμωμο	⇒ <i>Elettaria cardamomum</i>
κιννάμωμο	⇒ <i>Cinnamomum zeylanicum</i>
κόστος	⇒ <i>Costus sp.</i>
κρόκος	⇒ <i>Crocus sativus</i>
μάραθρο	⇒ <i>Foeniculum vulgare</i>
μήκων, όπιο	⇒ <i>Papaver somniferum.</i>
ναδροστάχυ ή νάρδος	⇒ <i>Nardostachys Grandiflora</i> ⇒ <i>Valeriana</i>
πιπέρι	⇒ <i>Piper</i>
πετροσέλινο	⇒ <i>Petroselinum sativum</i>
σέλινο	⇒ <i>Apium graveolens</i>
στάχυς	⇒ <i>Stachys</i>
στύραξ	⇒ <i>Styrax officinalis</i>
ύοσκύαμος	⇒ <i>Hyoscyamus niger</i>
φύλλο	⇒ <i>Mercurialis perennis</i>

ELSEVIER

Contents lists available at ScienceDirect

Journal of Ethnopharmacology

journal homepage: www.elsevier.com/locate/jep

Research Paper

Ethnopharmacological approach to the herbal medicines of the “Antidotes” in Nikolaos Myrepsos’ *Dynameron*

Valiakos E.^a, Marselos M.^b, Sakellaridis N.^a, Constantinidis Th.^d, Skaltsa H.^{c,*}

^a Department of Pharmacology, School of Medicine, University of Thessaly, Volos, 41500 Larissa, Greece

^b Department of Pharmacology, School of Medicine, University of Ioannina, Panepistimiopolis, Ioannina, Greece

^c Department of Pharmacognosy and Chemistry of Natural Products, School of Pharmacy, National & Kapodistrian University of Athens, Panepistimiopolis, Zografou, 15771 Athens, Greece

^d Department of Ecology & Systematics, Faculty of Biology, National & Kapodistrian University of Athens, Panepistimiopolis, Zografou, 15703 Athens, Greece

ELSEVIER

Contents lists available at ScienceDirect

Journal of Ethnopharmacology

journal homepage: www.elsevier.com/locate/jep

Ethnopharmacological approach to the herbal medicines of the “Elements Alpha to Delta” in Nikolaos Myrepsos’ *Dynameron*. Part II

E. Valiakos^a, M. Marselos^b, N. Sakellaridis^a, Th. Constantinidis^d, H. Skaltsa^{c,*}

^a Department of Pharmacology, School of Medicine, University of Thessaly, Volos, 41500 Larissa, Greece

^b Department of Pharmacology, School of Medicine, University of Ioannina, Panepistimiopolis, Ioannina, Greece

^c Department of Pharmacognosy and Chemistry of Natural Products, School of Pharmacy, National & Kapodistrian University of Athens, Panepistimiopolis, Zografou, 15771 Athens, Greece

^d Department of Ecology & Systematics, Faculty of Biology, National & Kapodistrian University of Athens, Panepistimiopolis, Zografou, 15703 Athens, Greece

ΖΩΑ

χήνα:	⇒ Χην (<i>Anser anser</i>).
ἄγριος ὄς:	⇒ <i>Sus scrofa</i>
άλώπηξ :	⇒ αλεπού
ἄσκάλαβος:	εἶδος σαύρας.
ἔλαφος	⇒ <i>Cervus elaphus</i>
κανθαρίδα:	⇒ <i>Lytta vesicatoria</i>
καρκίνος ποταμού:	⇒ Αστακός ο ποτάμιος
κηκίδιον, από το κηκίς:	⇒ «βαλανιδόμηλο» ⇒ <i>Cynips quercusfolii</i> .
Οστούν της ρινός της πορφύρας	
ἐλέφας	⇒ <i>Elephas maximus</i> και <i>Loxodonta africana</i>
νήσσα:	⇒ <i>Anas</i>
χολή ταύρου	⇒ ταύρος
χολῆς ἄρκτου	⇒ <i>Ursus arctos</i>
χελώνα	⇒ <i>Testudo</i>
ὄνυξ	⇒ <i>Bolinus brandaris</i> , ⇒ το ὄστρακο η πορφύρα
τέττιξ	⇒ <i>Cicada Plebeia</i>
γῆς ἔντερα.	⇒ <i>Lumbricus terrestris</i>

ELSEVIER

Contents lists available at [ScienceDirect](https://www.sciencedirect.com)

Journal of Ethnopharmacology

journal homepage: www.elsevier.com/locate/jethpharm

Remedies of animal origin and their indications in Nikolaos Myrepsos' *Dynameron*

E. Valiakos^{a,*}, M. Marselos^b, M.E. Grafakou^c, H. Skaltsa^c, N. Sakellaridis^a

^a Department of Pharmacology, Faculty of Medicine, School of Health Sciences, University of Thessaly, Vioplis, 41500, Larissa, Greece

^b Department of Pharmacology, Medical Faculty, School of Health Sciences, University of Ioannina, 451 10, Ioannina, Greece

^c Department of Pharmacognosy and Chemistry of Natural Products, Faculty of Pharmacy, National & Kapodistrian University of Athens, Panepistimiopolis Zografou, 15771, Athens, Greece

ΕΛΑΙΑ

έλαιον,

άγριέλαιον,

έλαιον Χαμαιάκτης,

έλαιον Βαλσάμου,

έλαιον άμυγδάλου,

Κυπρίνου έλαιον,

Νάρδου έλαιον, Μυρσίνης έλαιον, ροδέλαιον, Δαφνέλαιον, Κρινέλαιον,
Κνιδέλαιον Κ.Α.

////// ΟΙΝΟΙ

μπροῦσκος, καρσίνοσ, κόνδιτοσ, τάρταροσ, σίκερα, σκυβελίτησ, όξύκραμα, όξύκρατον, όξύμελον, όξυμελίκρατοσ, όξοισ δρυμαίοισ

ΥΔΑΤΑ

υδρέλαιο: Νερό αναμεμειγμένο με λάδι.

υδρόγαλα: Γάλα αραιωμένο με λίγο νερό.

υδρογάρος: Γάρος παρασκευασμένος με νερό, ή αραιωμένος με νερό.

υδρόμελον: Ηδύποτο που προκύπτει από την αλκοολική ζύμωση του μελιού.

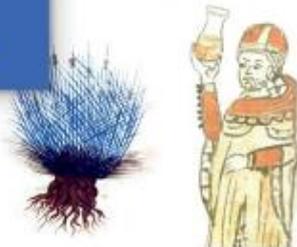
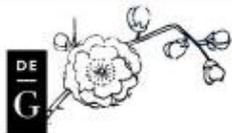
DE GRUYTER

MANUSCRIPTS, PLANTS, REMEDIES IN THE MEDITERRANEAN TRADITIONS

TOME 2: PLANTS

Edited by Steven M. Oberhelman

MEDICAL TRADITIONS

Herbal Ingredients of Liquid Preparations in Nikolaos Myrepsos's *Dynameron*

Elias Valiakos

The *Dynameron* by Nikolaos Myrepsos is an extensive collection of prescriptions compiled during the late Byzantine period, probably in 1260. It is essentially a medico-pharmaceutical manual comprising about 3,000 prescriptions that record the pharmaceutical treatments for various diseases and ailments available at that time. The Greek text of the work has recently been made available in the form of a critical edition released in 2019¹ and reprinted in 2020.² Until then, scholars

ΟΡΥΚΤΑ - ΓΑΙΕΣ

χαλκίτις λίθος	= χαλκός, και χαλκῆτεως ὀπτῆς: η καύση του χαλκού
Χαλκάνθη	=θεικός χαλκός
άλαβαντινό:	⇒ αλμανδίνης. ἄλας
γάγγρινον ἄλας:	⇒ αλίτης
ἀμμωνιακό ἄλας	= αμμωνιακό ἄλας.
γαγάτης λίθος	= φαιάνθρακας
Ζάμφηρος	= κεχριμπάρι
γύψος	= αλαβαστρίτης λίθος ή αλάβαστρο.
νίτρον:	= νιτρικό ἄλας
χρυσός, // ἄργυρος // μαργαριτάρι // ἀρσενικόν	
αἱματίτης λίθος // ἴασπις λίθος	
ἀρμενίου λίθος	= αζουρίτης
ἰνδικός λίθος	= ἰνδικός ἀχάτης
λάπης λίτζη	= λάπις λάζουλι = λίθος λαζουρίου
λίθος ζεφύρου	= το ζαφείρι
λίθος πράσινος	= συνών.: πράσινο χαλαζία
λίθου συριακοῦ	= τηκόλιθος= τήκει, διαλύει, τους λίθους των νεφρών.
λίθος χλωροῦ	= το σμαράγδι, λίθος ὑπόχλωρου: ανοιχτόχρωμο σμαραγδι
σμαράγδος λίθος	= συνών.: πράσινος λίθος
σπόδιον και σπόνδιον:	η σκουριά, το οξείδιο του μετάλλου

ELSEVIER

Contents lists available at [ScienceDirect](#)

Toxicology Reports

journal homepage: www.elsevier.com/locate/toxrep

Inorganic substances and their uses in Nikolaos Myrepsos' *Dynameron*. Recent applications in modern therapy

E. Valiakos^a, M. Marselos^c, H. Skaltsa^{b,*}

^a Faculty of Nursing, School of Health Sciences, University of Thessaly, Gaiopolis, 41500, Larissa, Greece

^b Department of Pharmacognosy and Chemistry of Natural Products, Faculty of Pharmacy, National & Kapodistrian University of Athens, Panepistimiopolis Zografou, 15771, Athens, Greece

^c Department of Pharmacology, Medical Faculty, School of Health Sciences, University of Ioannina, 451 10, Ioannina, Greece

ΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ

άλιτα μοσχάτα, αιμάγωγον, άλκάνκαλι, γάλια μοσχάτα, δροσάτο, ήδύχρωο μάγμα, άρτίσκος θηριακής, μέλι, οξύμελο, υδρόμελο, μηλόμελο, οινόμελο, μελίκρατο, μπενεδέτα, σμίγμα, ροδόμελον, ροδόσταγμα, ροζάτω νοβέλα, πρόπολις, όξύγαρον

ENNOIES

ἀγίγαρτοι	⇒ οι ρόγες του σταφυλιού που δεν έχουν κουκούτσι
ἀκραίμων:	⇒ η απόληξη, η κορυφή ενός φυτού ή κλαδιού.
ἄλβε:	⇒ λευκό.
ἀπύρου	⇒ χωρίς ζέσταμα, δηλαδή, κρύο.
ἀπόζεμα	⇒ αφέψημα ⇒ ζουλάπι: <αραβ. ḡulāb=το προϊόν από το βράσιμο σε νερό.
ἀρτίσκος	⇒ φαρμακευτικό δισκίο, παστίλια
ἄρυπος:	⇒ αυτός που δεν έχει ρύπους, ο μη ρυπαρός, ο καθαρός.
ἀρουωνία ρίζα:	⇒ ἀρύω = αντλώ, είναι η ρίζα που έχει αντληθεί, έχει βγει από τη γη.
ἀχειράδαν	⇒ η δόση.
ἐντεριώνη	⇒ εσωτερικό των βλαστών // σπόρος της κολοκυνθίδος
ἠνιτταίο:	⇒ Ζέδοαρ
κάντεον:	⇒ η κρυσταλλική, καραμελομένη ζάχαρη.
κοδιμέντα:	⇒ condiment > κονδιμέντα = καρύκευμα.
κόρυμβος:	⇒ η κορωνίδα, το ανώτατο σημείο.
κρέμβονας	(το ορθό κρέμων): το κλωνάρι που κρέμεται
μανίπουλ:	⇒ λατινική λέξη που σημαίνει δεμάτι.
λῶμα	⇒ Το άκρο του υφάσματος, το κρόσσι, η ούγια, το σειρήτι.
στέαρ:	⇒ Το φρέσκο λίπος, το πάχος, το ξύγγι .
ὄπτος:	⇒ ο ψημένος
ὄπος:	⇒ το γαλακτώδες υγρό που ρέει από φυτό ή καρπό όταν αυτό χαράσσεται.

Διάδοση του Δυναμερόν

τον 16^ο, 17^ο και 18^ο αι.

Οι λατινικές εκδόσεις του Νικολάου Μυρεψού (επιμ.: L. Fuchs)

NICOLAI MYREPSI ALEXANDRINI MEDICAMENTORUM OPVS, IN SECTIONES QUADRAGINTAOCTO DIGESTVM, HAECENUS IN GERMANIA NON VIVUM, OMNIBUS TUM MEDICIS, TUM SEPLAGIARIS MIRUM IN MODVM VTILE, A LEONHARTO FUCHSIO MEDICO, & SCHOLZE TUBINGENSIS PROFESSORE PUBLICO, A GRÆCO IN LATINVM RECENS CONVERSVM, IURCULENTISSIMISQ; ANNOTATIONIBUS ILLUSTRATVM.

Accessit non solum rerum & verborum, sed et medicamentorum singulis morbis destinatum locupletissimus Index.

Cum Cæsar. Matelli. gratia & privilegio ad quinquentium.

BASELÆ, PER IO. OPORIUM, ANNO 1549. MDCXIIII.

NICOLAI MYREPSI ALEXANDRINI, Theatrum Medicorum.

Practicum. Sive DE RECTA MEDICAMENTORUM PRÆPARATIONE & VSV, OPVS, In Sectiones XLVIII. digestum, ACCESSERUNT LVCULENTISSIMÆ ANNOTATIONES LEONHARDI FUCHSII CUM COMMENDAT. IOHANNIS HARTMANNI BEYERI.

NORIBERGÆ Apud WOLFFGANG. Iun. & IOHAN. ANDR. ENDTEROS.

ANNO MDC LVIII.

NICOLAI MYREPSI ALEXANDRINI MEDICAMENTORVM OPVS, IN SECTIONES QUADRAGINTAOCTO DIGESTVM, HAECENUS IN GERMANIA NON VIVUM, OMNIBUS TUM MEDICIS, TUM SEPLAGIARIS MIRUM IN MODVM VTILE, A LEONHARTO FUCHSIO MEDICO, & SCHOLZE TUBINGENSIS PROFESSORE PUBLICO, A GRÆCO IN LATINVM RECENS CONVERSVM, IURCULENTISSIMISQ; ANNOTATIONIBUS ILLUSTRATVM.

Accessit non solum rerum & verborum, sed et medicamentorum singulis morbis destinatum locupletissimus Index.

NICOLAI MYREPSI ALEXANDRINI, ALIAS PRÆPOSITI, MEDICI GRÆCI RECENTISSIMI, DISPENSATORIIUM MEDICVM: SIVE DE RECTA MEDICAMENTO- RUM PRÆPARATIONE & VSV, OPVS, In Sectiones XLVIII. digestum; A LEONHARDO FUCHSIO MEDICO ET SCHOLA TUBINGENSIS QUONDAM PROFESSORE PUBLICO, A GRÆCO IN LATINVM CONVERSVM, IURCULENTISSIMISQ; ANNOTATIONIBUS ILLUSTRATVM: VBI ET PRÆPOSITI A IOHANNIS AGRICOLÆ VTILORE & VERTISSIMO ESTE DEPREHENDITVR.

DEPTIS TAM SECVLIS DESIDERATVM, hactenus in Germania & Italia hinc fere non videretur. hinc tam Medicorum Seplagiariis tantum in modum vtilis. Nunc deinde propter curam exemplarum diligenter recensum & excusum.

Procurator Joh. Hartm. Eques Francos. Med. D. Commendatissimus ad Lecturam.

FRANCOFVRTI SUMPTIBVS HEREDVM D. ZACHARIE FILIBONJ PIAE MEM. ANNO MDC. VXP.

VNI, a Arnoletum. L.

NICOLAI MYREPSI ALEXANDRINI MEDICAMENTORVM OPVS, IN SECTIONES QUADRAGINTAOCTO DIGESTVM, HAECENUS IN GERMANIA NON VIVUM, OMNIBUS TUM MEDICIS, TUM SEPLAGIARIS MIRUM IN MODVM VTILE, A LEONHARTO FUCHSIO MEDICO, & SCHOLZE TUBINGENSIS PROFESSORE PUBLICO, A GRÆCO IN LATINVM RECENS CONVERSVM, IURCULENTISSIMISQ; ANNOTATIONIBUS ILLUSTRATVM.

Accessit non solum rerum & verborum, sed et medicamentorum singulis morbis destinatum locupletissimus Index.

LUGDVNI, Apud Balthazarem Arnoletum. M. D. XLIX.

PHARMACORVM

OMNIVM, QUAE QVIDEM IN
usu sunt, conficiendorum ratio.

Vulgo vocant

DISPENSATIO

RIVM PHARMACOPOLARVM,

Ex omni genere bonorum authorum, cum veterum tum
recentium collectum, & scholijs utilissimis illustra-
tum, in quibus obiter plurimum simplicium, hactenus non cognitorum, vera noticia traditur.

Authore

VALERIO CORDO

ITEM

De collectione, repositione, & duratione simplicium.

De adulterationibus quorundam simplicium.

Simplici aliquo absolute scripto, quid sit accipitulum.

Arcaqueque, id est, Succedanea, sine Quid pro Quo.

Qualem virum Pharmacopolam esse conueniat.

Cum Indice copioso

Norimbergae apud
Ioh. Petreium.

Pharmacorum Omnium, Norimbergae 1556

HIERA PICRA

cum Agarico.

℞. Specierum Hierae simplicium
sine aloë
Agarici Trochiscati ana ʒ iiij.
Aloes non lotæ ʒ i.
Mellis despumati ʒ vi.

HIERA PICRA COM

posita D. Nicolai.

℞. Cinnamomi
Spice nardi Indice
Croci
Schoenanthi
Azari
Xylolactis
Xylolballami } quorum loco su-
Carpoballami } mpanur succeda-
Violarum } nea ut supra.
Abstruhi
Epithymi
Agarici
Rosarum
Furbij
Colocynthidis
Masticis ana ʒ ii.
Aloes non lotæ ʒ x. ʒ iiij.
Mellis despumati ʒ viij.

Facit ad diuersas capitis & Causium & oculorum
distemperantias, stomachum quoque optime
purgat, affectiones hepatis emendat, splenis du-
ritiem & densitatem emollit & exenat. Rehti-
bus & vesicæ prodest, & matricis distemperan-
tiam emendat.

HIERALOGODIVM

D. Nicolai.

℞. Pulvæ Colocynthidis
Polypodij ana ʒ ii.

Euphorbij
Polij montani minoris
Coccognidij ana ʒ i. ʒ gr. viij.
Abstruhi
Myrrhæ Troglodyticæ ana ʒ i. ʒ gr. xij.
Centauræ minoris
Agarici
Hammoniact
Folij (aut Succedanea) ʒ iij.
Spice nardi Indice
Scyllæ aslatæ
Diagridij ana ʒ i.
Aloes
Comarum Thymi
Cassie lignæ
Charadryos
Bdellij
Praisij ana ʒ ii. gr. xiiij.
Cinnamomi
Opopanis
Castorei
Aristolochiæ longæ
Leucopiperis
Macropiperis
Melanopiperis
Croci
Petroselini Macedonici
Sagapenti ana ʒ i.
Hellebori nigri
Hellebori albi ana gr. viij.
Mellis despumati triplum, hoc est
ʒ x. ʒ vi. ʒ i. gr. iij.

QUEDAM exemplaria habent Colocy-
thidis ʒ ii. Sed maximo errore, nos itaq; veram
compositionem Nicolai Alexandrini sequimur,
qui habet hanc proportionem.

COCCOGNIDIUM debent esse ʒ i. s. ʒ
gr. xij. si Alexandrinum Nicolai sequi uolue-
mus impressum, qui habet ʒ xvij. ʒ hec compo-
sicio habet decimam partem Nicolai. itaq; si ʒ i. s.
ʒ grana xij. multiplicatur per decem, erit ʒ xvij.

NOTA ʒ ii. ʒ gr. xiiij. sunt decima pars
drachmarum nouem, in Nicolao autem Alexan-
drino

Pharmacorum Omnium....,
Norimberga 1592

PHARMACORVM OMNIVM
QVÆ IN VSV POTISS. SVNT,
COMPONENDORVM RATIO.
Vulgo vocant

DISPENSATO
RIVM SIVE ANTIDO

TARIVM. EX OPTIMIS AVTORIBVS
TAM RECENTIBVS QVAM VETERIBVS COLLE-
CTVM, AC SCHOLIIS VTI LIBVS, ILLUSTRATVM, IN
QVIBVS INPRIMIS SIMPLICIA DILIGEN-
TER EXPLICANTVR.

AVTORE VALERIO CORDO.

Cum alijs pluribus ad hanc rem pertinentibus, quæ sequenti pagina
indicantur.

OPERA ET STUDIO

COLLEGII MEDICI INCLYTÆ REIPVB. NORIMBERGENSIS.
jam primum multo emendatius ac selectius compositionibus auctius
in lucem editum.

Cum copioso duplici indice: & Privilegio Imperiali.

NORIMBERGÆ,

Apud Christophorum Lochnerum, & Johannem Hofmannum.

Anno M D XCII.

ANTIDOTARIVM

106

*Mellis despumati un-
cias octo.*

Vocatur hæc Hiera quoque magna, &
pro clysteribus.

Facit ad diuersas capitis & aurium
ac oculorum intemperies, ven-
triculum purgat, morbos Epatis
emendat, splenis duritiem mol-
lit & extenuat. Renibus & Ve-
sicæ & vteri vitijs succurrit. In
nonnullis locis pilulas inde con-
ficiunt adiungentes scrupulos
quatuor Diacrydij.

HIERA LOGADII
NICOBLAI PRAEPOS. QVÆ
est Myrsi secunda.

*Pulpa Colocynthidis.
Polypodij. an. drach. duas
Euphorbij
Folij montani minoris.
Coccognidij. an. drachm.
vnâ semis, grana sex.
Absynthij
Myrrha Troglodytica.
an. drach. vnâ, gra.
duodecim.*

*Centaury minoris
Agarici
Ammoniaci
Folij aut Macis vel
Tembul folij.
Spice Nardi indica.
Scylla assata
Diacrydij. an. drachm.
Aloës (vnâ).
Comarum Thymi
Castia lignea.
Chamadryos*

*Bdellij
Prassij sive Marrubij. an.
scrupul. vnum grana
duodecim.*

*Cinamomi
Opopanacis
Castorij
Aristolochia longa.
Piperis albi
nigri
longi*

*Croci
Petroselinis Macedonici.
Sagapeni. an. drach. me-
diam.
Hellebori nigri.
albi. an. grana
sex.
Mellis despumati triplis,
hoc est, uncias decem.*

Quædam exemplaria habent Colocyn-
thidis uncias duas, sed maximo errore.
Nos itaq; veram compositionem Nico-
lai Alexandrini sequimur, qui ponit
hanc proportionem.

* Bergomensè Collegium pro Colocyn-
thide accipit Trochiscos Alhaadali.*
COCCOENIDI debent esse drachma
vna semis & grana duodecim. si Ale-
xandrinum Nicolaum sequi volueri-
mus impressum, qui habet drachmas
septemdecim, & hæc compositio con-
tinet decimam partem Nicolai, itaq;
si drachma vna semis & grana duode-
cim multiplicentur per decem, erunt
drachmæ septem & decem.

THYMELLA jam semina comthodis.
possunt habere ex Italia, sicuti quo-
que Chamæleæ, quarum plantæ quo-
que in quibusdam hortis in Germa-
nia virebant non solum, sed etiam
semina matura proferunt.

In eius tamen penuria, secundum phar-
macopriam CL. D. Occonis Augu-
stani

Pharmacopoeia sev Medicamentarium.....,
 Augusta Vindelicorum (Augsburg) 1573

AVGVSTÆ VINDE-
 LICORVM SVMP-
 TIBVS GE-
 orgij Vvilleri, Bibliopole,
 apud Michaëlem
 Mangerum.

Cum gratia & privilegio S.C.
 Maicstatis.

M. D. LXXIII.

17

Rosarum
 Turbith
 Colocynthidos.
 Mastiches ana drachmam
 vnam, scrupulum vnum.
 Aloes non lotæ quantum
 reliqua omnia, id est, vncias
 duas, drachmas quinq;, scru-
 pulum vnum.
 Mellis despumati libram
 vnam semis.
 Misce, fiat electuarium.

HIERA LOGADII.
 Nicolai Myrepsici.

ꝛ Pulpæ Colocynthidos
 Polypodij ana drachmas duas
 Euphorbij
 Polij montani minoris.
 Seminū Thymelæ ana drach-
 mam vnam semis, gra-
 na sex.

Abinthij.
 Myrrhæ ana drachmā vnā
 grana duodecim.

Centaurij minoris
 Agarici
 Ammoniacy
 Folij
 Spicæ Indicæ
 Scillæ preparatæ.
 Diagridij ana drachmam
 vnam.

Aloes
 Comarum thymi
 Chamædryos
 Cassiæ lignæ
 Bdellij
 Marrubij ana scrupulum
 vnum, grana qua-
 tuordecim.

Cinamomi C 2 Opo-

25

ꝛ Aloes
 Diagridij ana drachmas
 quinq;.
 Rosarum rubearum
 Seminis apij ana drachmas
 duas semis
 Seminis anisi
 Fœniculi ana drach-
 mam vnam semis.
 Mastiches
 Croci
 Pulpæ Colocynthidos ana
 drachmam vnam.
 Mucilaginis Tragacanthæ
 quantum satis est, Fiat massa.

PILVLÆ ARA-
 bicæ Nicolai.

ꝛ Aloes optimæ vncias duas
 Radicis Bryoniæ
 Myrobalanorū Chebulorum
 Indorum
 Belliricorum
 Emblicorum
 Citrinorum

Mastiches
 Diagridij
 Afari
 Rosarum ana vnciam semis
 Castorei drachmam vnam
 semis
 Croci drachmam semis
 Succij foeniculi quantum sa-
 tis est, formetur massa.

PILVLÆ ARTHRI-
 ticæ Nicolai My-
 repsi.

ꝛ Hermodactylorum
 Turbith ana vnciam

PHARMACOPOEA
CATHALANA,
SIVE
ANTIDOTARIUM
BARCINONENSE
RESTITUTUM, ET
REFORMATUM.

MEDICIS, MEDICINÆ STUDIOIS,
Chirurgis, & Pharmacopis perquam utile,
& necessarium.

CVRA, ET OPERA

D. IOANNIS ALOS, PRINCIPALIS
Cathalonie Protomedici.

EX-LIBRIS FRANCIS Manich

Anno

1686.

BARCINONÆ:

Ex Typographia Antonij Ferrer, & Balhafari Ferrer
Bibliopolarum

De Pulveribus:

69

Spodijæ Ebore,
Spicæ Indicæ,
Crocij,
Margaritarum non perforatarum,
Margaritarum perforatarum, } añ. ʒj.
Saphirorum,
Hycinthorum,
Seminis Scariolæ,
Serici Crudi,
Coralli rubri
Ligni Aloës } añ. ʒij. ʒss.
Raturæ Eboris lotæ }
Camphoræ } gr. vj.
Pannorum Auri } N. x.
Ex artis legibus fiat omnium pulvis.

Ad vitium robis relaxandum valde utilis est pulvis iste; cor enim, hepatis, ac reliqua viscera roborat, & refrigerat. In febribus ad-
demous, & malignis sæpe in usu est, cum, & in animi deliquijs. Asthma-
maticos, & tubercos iuvat, longo morbo extenuatos, & languidos re-
fecit. Dosis ut in antecedenti.

DIAGAMARON NICOLAI MIREPSI.

℞ Antophyllorum, id est Caryophyllo-
rum masculorum, seu grandium, } añ. ʒv. ʒij.
Zingiberis } & gr. xvj.
Cinnamomi }
Caryophyllorum } añ. ʒiiij. ʒj.
Carnis Dactylorum } & gr. xvj.
Galangæ }
Spicæ Nardi,
Zedoariæ,
Costi,
Pyretri.

De Pulveribus:

79

DIATRAGACANTUM FRIGIDUM
Nicolai Myrepsi.

℞ Tragacanthi albi } ʒij.
Gummi Arabi } ʒj. & ʒij.
Amyli } ʒss.
Glycyrrhizæ,
Seminis Cucurbitæ, } añ. ʒij.
Melonis,
Cucumeris,
Cirulli,
Camphoræ } ʒss.
Penidiarum } ʒij.
Secundum artem fiat pulvis.

Commendatur in omnibus pectoris, & pulmonis affectibus à
calida, & sicca causa ortis. Tussiculis ad intemperie calidæ opem
prestat, peripneumonias, pleuriticis, & tubercis auxiliatur, sanantur,
ac laringis asperitates emendat. Dosis à ʒj. ad ʒj.

PULVIS PAPÆ BENEDICTI.

℞ Anisi, } añ. ʒss.
Elicniculi, }
Liquiritiæ, } añ. ʒij.
Dictamni }

De Pulveribus:

78

Spodijæ,
Succi Glycyrrhizæ,
Penidiarum } ad pondus omnium,
Ex artis legibus fac pulverem subtilem.

Pectoreale remedium est pulvis iste, cuius principalis & copiosus est
in prædicho affectu, Diarrhoeas salubres, & acres sistit, gustus specta-
tata lenit, pulmonis ulcera abstergit, & agglutinat, calorem, & flic-
tatem cordis, aliarumque partium attemperat. Dosis à ʒj. ad ʒj.

DIAPAPAVER NICOLAI MIREPSI.

℞ Succi Liquiritiæ,
Tragacanthi, } añ. ʒx.
Gummi Arabici }
Papaveris albi, } añ. ʒxx.
Penidiarum } ʒx.
Amygdalarum dulcium } ʒx.
Amyli, } añ. ʒv.
Seminum Cydoniorum,
Poreulacæ,
Seminum Lactucæ,
Malvæ,
Cucumeris, } añ. ʒvij.
Melonis,
Cucurbitæ.
Fiat pulvis, vel postulante Medico, Confectio mollis
cum sufficienti quantitate Syrupi rosolati, vel Sapa.

mi Medicamento non nisi recte ter paratis ut
oleaginosa substantiam multorum simpli-
citer eorum quatuor, maximè alicuius tem-
perata est, ac pulvis Haly præscriptus, præfians
per hunc, febres hectica, ac vigilijs curat. Dosis

DIA

PHARMACO-

POEIA

AUGUSTANA

RENOVATA,

REVISATA ET APPENDICE

ALIQUOT MEDICAMENTORUM SELECTIONUM AUCTA,

CUM SAC. CAES. & CATHOL. MAJESTATIS PRIVILEGIO.

AUGUSTÆ VINDELICORUM,

Typis & Sumptibus JOANNIS JACOBI LOTTERI,

M DCC XXXIV.

Pharmacopoeia Augustana renovata, Augustae Vindelicorum 1734

CLASSIS QUARTA.

61

INFUSUM HELLEBORI

ꝑ. Corticum rad. hellebori nigri præparat.
drachmas duas,

Sem. Anisi,
Foeniculi ana drachmam unam,
Cinnamomi,
Caryophyllorum ana grana tria.

Fiat infusio f. a. in Aquæ Fumariæ sufficiente quantitate, ut post colaturam remaneant unciae tres, pro una dosi.

DECOCTUM HELLEBORI

ꝑ. Corticum hellebori nigri scrupulorum quatuor,

Sem. Anisi,
Citri,
Caryophyllorum ana drachmam semis.

Fiat decoctio, cum aqua fontana, ut est artis.

ꝑ. Hujus decocti uncias quatuor,
Hamech unciam semis;
Syrupi de Fumoteræ compositi unciam unam.

Misce.

Labrosissimum medicamentum hujus præparationem olim traditam, cum minori labore infusum queat, immutare nonnulli placuit; quam eundem Confectionem auream vocare Joh. Bapt. Montano libuit, atque ab aliis etiam summis laudibus extollitur; Licet vicissim non desint, qui eam improbant, atque inprimis nosser Welchius in suis ad Methodum medendi Valeanum notis, ut in suavissimam, & ingenti farragine ineptissimam, plerisque fastiditam, eandem proclamat; Cl. Casp. Hoffmannus autem lib. 1. de medic. offic. cap. 9. §. 14. alvo potius quam ori infundendam censet.

Postquam Welchius tot in medicamento hoc parando, quinque nempe decoctiones Zwellertianas, & hoc ipso partium subulium exhalationes vituperasset, ipse seq. modum commendat: ꝑ. species omnes pro decocto præscriptas, exceptis prunis & passulis, quibus adfunde succi fumiteræ ℥ij. feri lactis capilli ℥iij. macera per 24. horas, deinde destilla ℥xix. quas serva; residuum cum feri capr. f. q. (qui volet, sumat ℥xij. vel xij. est tamen nimia quantitas, quia prunorum & passularum loco accipit eorundem pulpam,) coque, exprime, expresso adde sacchari ℥iij. solve, clarifica, trajice, coque ultra consistentiam tabelli, cui ab igne remoto admisce destillatam superius, ut f. Syrupus, adde pulp. cast. tamarind. Hyem. & passul. tandem etiam species subseq. in tenuissimum pulverem redactas, inter quas rhabarbari dosis in decocto posui ℥ij. reliquis inter species præscriptis ℥ij. jungi possent.

HIERA COMPOSITA NICOLAI

ꝑ. Cinnamomi,
Spice Indicæ,
Croci,
Schoenanthi,
Asari,
Xylocastæ, aut Cinnamomi exquisitissimi,

Xylobalbami,
Carpobalsami,
Violarum,
Abinthii,
Epithymi,

Agarici,
Rofarum,
Turbiti,

Colocynthidos,

Masticis ana drachmam unam, scrupulum unum,

Aloës non lotæ quantum reliquorum omnium, id est, uncias duas, drachmus quinque, scrupulum unum,

Mellis depumati libram unam semis.

Misce fiat Electuarium.

Hiera hæc, que & magna, & Hiera ex sedecim rebus dicitur, (Mel enim & Aloë in Compositionibus hinc non numerantur) Enematum usui inservit: pituitam enim lentam, crassam & frigidam intestinis adhaerentem eluit, jecoris obstructions liberat; lienis duritiem emollit, venibus & vesicæ humoris deturbatione proficit, uteri intemperiem emendat; capitis etiam affectus, oculorum & aurium gravædines à magno pituitæ lentore ortas juvat.

HIERA LOGADII NICOLAI MYREPSI

ꝑ. Pulpæ Colocynthidos,
Polypodii ana drachmas duas,
Euphorbii,
Polii montani minoris,

H 3

Sem.

CLASSIS QUARTA.

62

Sem. Thymelææ, vel Coccognidii ana drachmam unam semis, grana sex,

Abinthii,
Myrrhæ ana drachmam unam, grana duodecim,

Centaurii minoris,
Agarici,
Ammoniæ,

Folii, vel ejus loco Macis,
Spice Indicæ,

Scillæ præparatæ,
Dacrydii ana drachmam unam,

Aloës,
Comarum Thymi,

Chamædryos,
Cassie lignæ,

Bdellii,
Marrubii ana scrupulum unum, grana quatuordecim,

Cinnamomi,
Opopanis,

Castorei,
Aristolochiæ longæ,

Trium piperum,
Croci,

Sagapeni,
Petroclini Macedonici ana drachmam semis,

Hellebori nigri,
albi ana grana sex,

Mellis depumati uncias decem.
Misce, fiat Electuarium.

Juxta Nicolaum, malis melancholicis diuturnis medetur, adpetitum inflaurat, lethargicis, epilepticis, vertiginosis, & convulsis auxilio est, biliosis ac elephantiacis inter initia coarctat, seris item impetiginibus, jecorosis, & iis, qui venena lethalia hauserunt, utilis est, ac mensis potenter movet, ischiadici, humorum dolore vexatis, & diuturnis morbis à visiosis humoribus abortis plurimum conferre creditur. Expectitur potissimum in Enemata, ubi viscosos, crassos, lentos & tenaces humores evocare necesse est.

Pro Pulpa Colocynthidos non in hac solummodo Compositione, sed in omnibus aliis Trochiscis Ailandali substituitur.

HIERA PACHII EX NICOLAO ALEXANDRINO, QUÆ ET DIACOLOCYNTHIDOS.

ꝑ. Stoechadis,
Marrubii,
Chamædryos,

Agarici,
Colocynthidos ana drachmas decem,

Opopanis,
Sagapeni,
Petroclini,

Radicis Aristolochiæ rotundæ,
Piperis albi ana drachmas quinque,

Cinnamomi,
Spice Nardi,

Myrrhæ,
Polii,

Croci ana drachmas quatuor,
Mellis depumati triplum, id est, libras duas, uncias novem, & drachmas quinque.

Scribonius Largus Hieram hanc ad Pachium autorem refert, & miris laudibus in cælum effert, quas lib. de compos. medic. cap. 97. & seqq. legere datur.

ELECTUARIUM INDUM MAJUS MESUÆ.

ꝑ. Cinnamomi,
Caryophyllorum,
Spice Indicæ,

Rofarum,
Cassie lignæ veræ,

Macis,
Cyperi rotundi ana unciam semis,

Sandali citrini drachmas duas semis,
Turbiti opt. uncias sex, drachmas duas,

Ligni Aloës,
Nucis Moschatæ ana drachmas duas,

Sacchari albi,
penidii ana drachmas viginti,

Galangæ,

Carda-

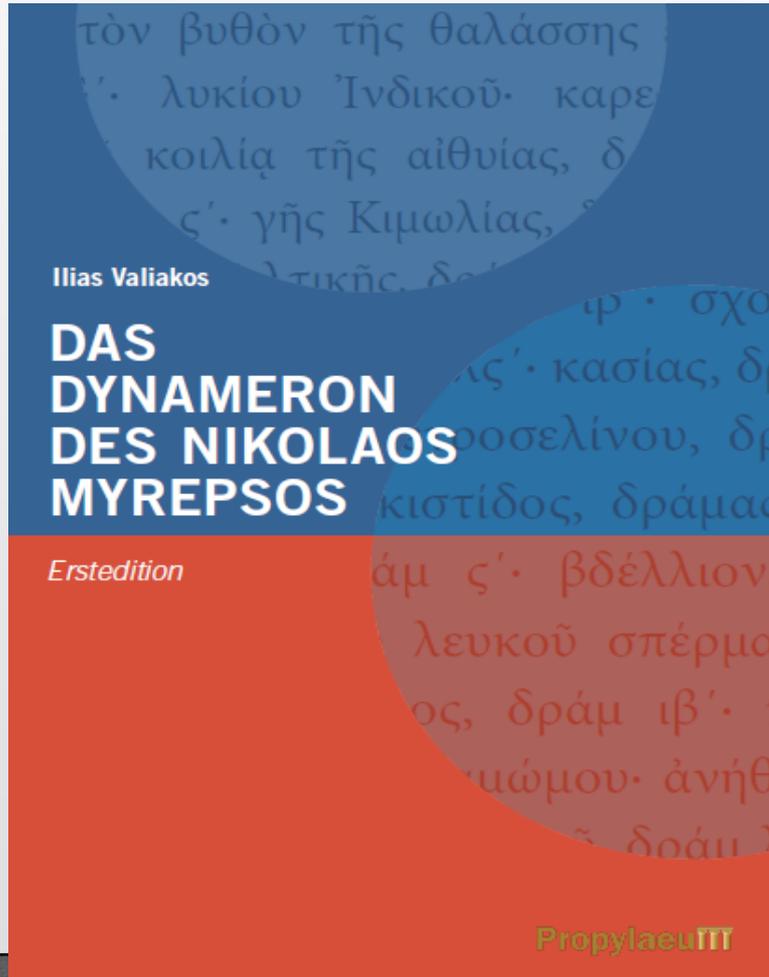

Ilias Valiakos

Das Dynameron des Nikolaos Myrepsos

Propylaeum, Heidelberg, 2019

doi.org/10.11588/propylaeum.455

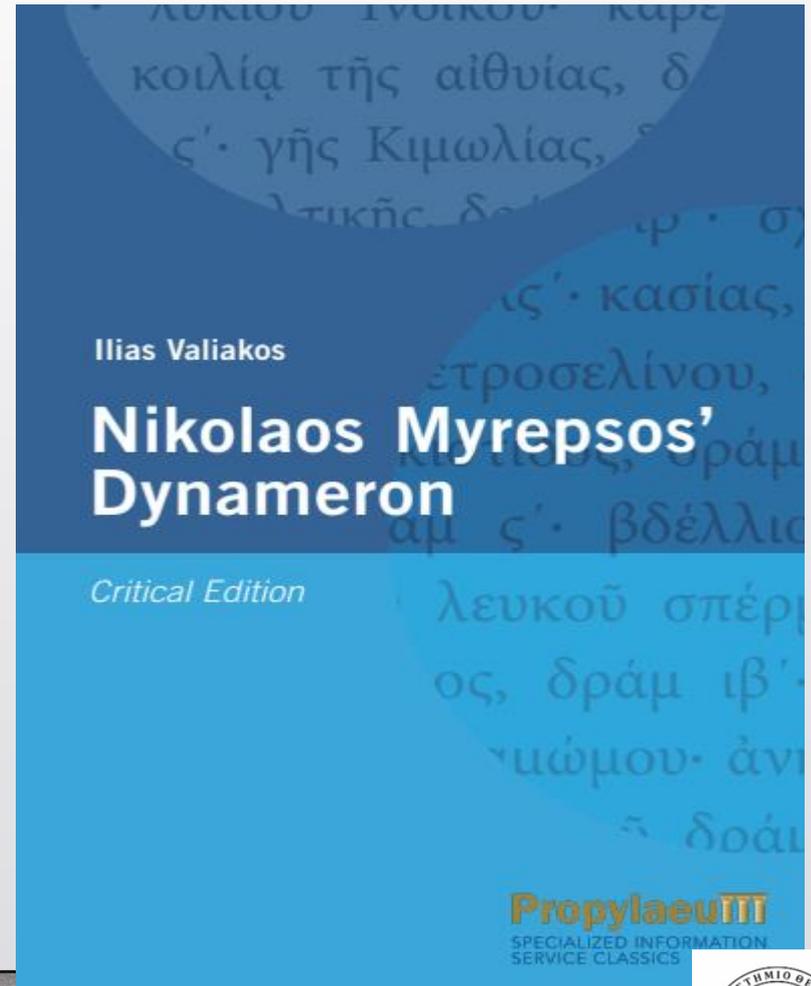

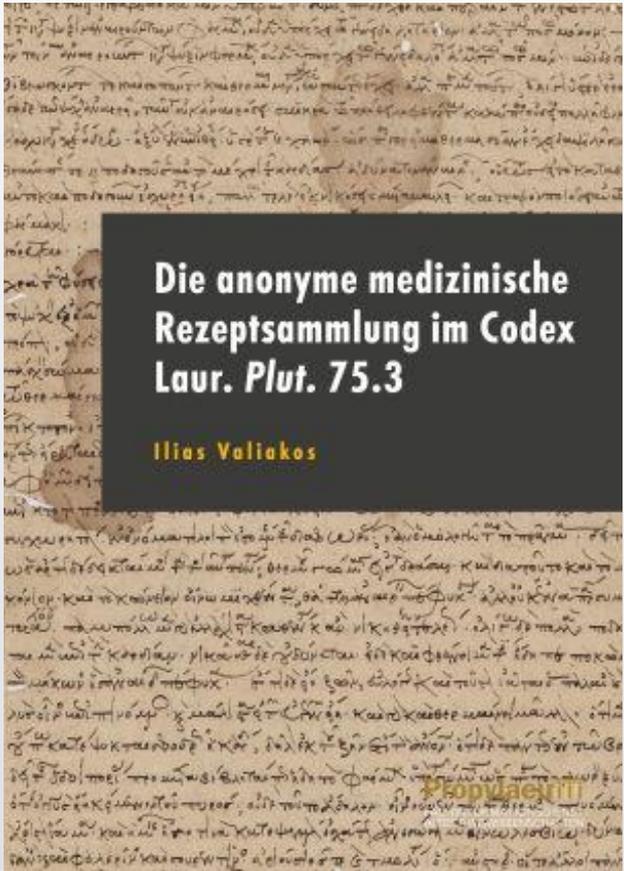
Ilias Valiakos

Nikolaos Myrepsos' *Dynameron*

Propylaeum, Heidelberg, 2020

doi.org/10.11588/propylaeum.657

Το χειρόγραφο Laur. Plut. 75.3 είναι μια συλλογή κειμένων ιατρικού περιεχομένου. Αυτά αντιγράφηκαν από διάφορες πηγές. Σκοπός του κώδικα ήταν η δημιουργία ενός πρακτικού εγχειριδίου με ιατροφαρμακευτικές συνταγές θεραπευτικού περιεχομένου. Παρουσιάζει τεράστιο ενδιαφέρον για την ιστορία εξέλιξης των κειμένων της θεραπευτικής, ιδιαίτερα για τις συλλογές συνταγών της βυζαντινής εποχής.

Το χειρόγραφο Laur. Plut. 75.3 είναι μια συλλογή συνταγών που συντάχθηκε από έναν ανώνυμο συγγραφέα, χωρίς τίτλο. Ο Bandini ο πρώτος μελετητής του χειρογράφου στα 1770 του έδωσε τον τίτλο: *De antidotis, emplastris et unguentis*. Ωστόσο, αυτός ο τίτλος ανταποκρίνεται μόνο εν μέρει στο περιεχόμενο του ανώνυμου έργου· ο τίτλος *Ίατρικὸν βιβλίον* (Liber medicinalis) αποδίδει πολύ καλύτερα το περιεχόμενό του.

Ενότητες και Κεφάλαια

Η ανώνυμη συλλογή συνταγών χωρίζεται σε ενότητες και κεφάλαια, με τις συνταγές να είναι διατεταγμένες αλφαβητικά από το Άλφα έως το Ωμέγα. Όλες οι ενότητες ξεκινούν με τη φράση *Ἀρχὴ τοῦ...*, ακολουθούμενη από το αντίστοιχο ελληνικό γράμμα. Σε πολλές περιπτώσεις, σημειώνεται μόνο το αρχικό γράμμα (π.χ. *Ἀρχὴ τοῦ Γ*, *Ἀρχὴ τοῦ Δ*, *Ἀρχὴ τοῦ Θ*).

Μόνο τα γράμματα **Βῆτα**, **Ἔψιλον**, **Κάππα** και **Σῖγμα** αναγράφονται ολόκληρα.

Οι τίτλοι των ενοτήτων **Ἄλφα**, **Ἦτα**, **Ξῖ** και **Ῥῶ** δεν σημειώνονται, κάτι που συμβαίνει συνήθως όταν μια ενότητα αποτελεί ταυτόχρονα και ένα μοναδικό κεφάλαιο.

Παρά την έλλειψη ορισμένων τίτλων, το περιεχόμενο των κεφαλαίων είναι εύκολα αναγνωρίσιμο, καθώς οι συνταγές αφορούν σχεδόν πάντα το ίδιο θέμα, όπως:

Συγκεκριμένες ασθένειες: Βηχικά, Ἡπατικά, Ληξιπύρετα, Ὠτικά κ.λπ.

Φαρμακευτικές μορφές: Ξηρίον, Τροχίσκος, Ἐμπλαστρον, Πεσσός, Κολλύριον.

Συγκεκριμένα συστατικά: Ἀλάτιον, Θυμίαμα, Κηρωτή.

Όταν ο συγγραφέας προσθέτει συνταγές με νέο θεματικό περιεχόμενο, εισάγει μια νέα επικεφαλίδα, όπως συμβαίνει στις ενότητες **Βῆτα**, **Ἔψιλον** και **Πῖ**. Για παράδειγμα, στην ενότητα **Βῆτα**, μετά τις συνταγές για τον βήχα, ακολουθεί κεφάλαιο με τον τίτλο *περὶ Βδέλλας*.

Σημειώνεται ότι η αλφαβητική ή θεματική συνοχή δεν τηρείται πάντα αυστηρά. Για παράδειγμα, στο κεφάλαιο *περὶ Ἀμβλυωπίας*, οι περισσότερες συνταγές αφορούν παθήσεις των αυτιών ή επούλωση πληγών και δεν ξεκινούν με το γράμμα Άλφα. Αυτή η αλφαβητική ασυνέχεια υποδηλώνει ότι ο αντιγραφέας πρόσθετε νέες συνταγές όπου έβρισκε ελεύθερο χώρο στο χειρόγραφο.

Ἀρχὴ τοῦ Ἄλφα

(περὶ Ἀντιδότων)	33 ^ρ -64 ^ρ	71
(περὶ Ἀλατίων)	64 ^ρ -65 ^ρ	5
περὶ Ἀρτηριῶν	65 ^ρ -67 ^ν	14
περὶ Ἀκροχορδόνων	67 ^ν -68 ^ρ	6
περὶ Ἀμβλυωπίας	68 ^ρ -68 ^ν	9
(περὶ Ἀλειμμάτων)	158 ^ρ -159 ^ρ	6
περὶ Αἰμορραγίας	159 ^ρ -160 ^ρ	9
(περὶ) Ἀψινθάτων	160 ^ρ -161 ^ρ	4
περὶ Ανακολλημάτων	160 ^ρ -161 ^ν	11
περὶ Αποζεμάτων	161 ^ν -165 ^ν	35
Ἀρχὴ τοῦ Βῆτα		
(περὶ Βηχικῶν)	68 ^ν -70 ^ρ	12
περὶ Βδέλλας	70 ^ρ	3
Ἀρχὴ τοῦ Γ(άμμα)		
(περὶ Γλώσσαν)	70 ^ρ -71 ^ρ	7
Ἀρχὴ τοῦ Δ(έλτα)		
(περὶ Διὰ μόρων, δυσεντερικῶν καὶ διαχρίστων)	71 ^ρ -74 ^ν	30
Ἀρχὴ τοῦ Ἐψιλον		
(περὶ Ἐμπλάστρων)	74 ^ν -95 ^ρ	66
περὶ Ἐπιθεμάτων	95 ^ρ -100 ^ν	33
περὶ Ἐκλιγμάτων	100 ^ν -102 ^ν	11
περὶ Ἐμέτων	102 ^ν -103 ^ν	4
περὶ Ἐνεμάτων	103 ^ν -105 ^ρ	12
περὶ Ἐδρικῶν	105 ^ρ -106 ^ρ	7
περὶ Ἐπομφαλίων	106 ^ρ -107 ^ρ	4
περὶ Ἐπιρρημάτων	107 ^ρ -110 ^ν	44
Ἀρχὴ τοῦ Ζ(ήτα)		
περὶ Ζμηγμάτων	110 ^ν -111 ^ν	8
(Ἀρχὴ τοῦ Ητα)		
(περὶ Ἡπατικῶν)	111 ^ν -113 ^ρ	8
(περὶ Ἡμικρανικῶν)	113 ^ρ -113 ^ν	8
Ἀρχὴ τοῦ Θ(ήτα)		
(περὶ Θυμαμάτων)	113 ^ν -114 ^ν	10
Ἀρχὴ τοῦ Ἰ(ώτα)		
(περὶ Ἰσχιαδικῶν)	114 ^ν -116 ^ρ	11
(περὶ Ἰκτερικῶν)	116 ^ρ -117 ^ρ	11

Ἀρχὴ τοῦ Κάππα

(περὶ Κολλυριῶν)			19
(περὶ Καταπλασμάτων)	120 ^ρ -120 ^ν	6	
(περὶ Καθαρτικῶν)		120 ^ν -121 ^ν	12
(περὶ Κηρωτῶν)	121 ^ν -123 ^ρ	8	
(περὶ Κονδύτων καὶ κυδωνάτων)	123 ^ρ -126 ^ρ	20	
Ἀρχὴ τοῦ Λ(άμδα)			
(περὶ Ληξιπύρετων)	126 ^ν	3	
(περὶ Λειχήνων)	126 ^ν -128 ^ρ	13	
Ἀρχὴ τοῦ Μ(ῦ)			
(περὶ Μαλαγμάτων)	128 ^ρ -133 ^ν	42	
Ἀρχὴ τοῦ Ν(ῦ)			
(περὶ Νάρδου)	133 ^ν -137 ^ν	17	
(Ἀρχὴ τοῦ Ξι)			
(περὶ Ξηριῶν)	137 ^ν -158 ^ρ	205	
Ἀρχὴ τοῦ Ὅ(μικρον)			
περὶ Ὄξυποριῶν· Ὄξυπόρια καθαρτικά	165 ^ν -167 ^ρ	8	
(περὶ Ὄξυμελίτων)	167 ^ρ -168 ^ν	7	
περὶ Ὄδόντων	168 ^ν -173 ^ρ	49	
Ἀρχὴ τοῦ Π(ι)			
(περὶ Πεσσῶν)	173 ^ν -175 ^ν	20	
περὶ Προπομάτων	175 ^ν -180 ^ν	56	
(Ἀρχὴ τοῦ Ρῶ)			
περὶ Ρόδων σκευασιῶν	193 ^ρ -194 ^ν	15	
Ἀρχὴ τοῦ Σίγμα			
Σπληνικά ἔμπλαστρα	194 ^ν -198 ^ν	29	
Ἀρχὴ τοῦ Τ(αῦ)			
(περὶ Τροχίσκων)	198 ^ν -210 ^ρ	52	
Ἀρχὴ τοῦ Ὑ(ψιλον)			
(περὶ Ὑγροκολλυριῶν)	210 ^ρ -214 ^ν	30	
Ἀρχ(ή) τοῦ Φ(ι)			
(περὶ Φαρμάκων)	214 ^ν -216 ^ρ	11	
Ἀρχὴ τοῦ Χ(ι)			
(περὶ Χρισμάτων καὶ Χοιραδικῶν)	216 ^ρ -217 ^ν	13	
Ἀρχὴ τοῦ Ψ(ι)			
(περὶ Ψωρικῶν)	218 ^ρ -219 ^ν	15	
Ἀρχὴ τοῦ Ω(μέγα)			
(περὶ Ὠτικῶν)	219 ^ν -221 ^ν	23	

Anonymus, Plut.75.3

Ἀρχῆ τοῦ Ν<ῦ>

<περὶ Νάρδου>

α' Νάρδου σκευασία· ξε ι'· ὡς ἐν

Κυζίκῳ καὶ Ἀπαμείᾳ·

Εμβολὴ α'·

Ἀσπαλάθου, Γο γ'· καλάμου ἀρωματικοῦ, Γο δ'·

σαμψύχου, Γο γ'· ἴρεως Ἰλλυρικῆς· πεπέρεως, ἀνὰ Γο ς'

καρδαμώμου, Γο δ'· βράθους· ἐλενίου, Γο γ'· **σέσιλης**, Γο β'·

ἀριστολοχίας μακρᾶς, Γο γ'·

ξυλοβαλσάμου, Γο δ'· ὕδωρ τὸ ἀρκοῦν· ἐλαίου σπανοῦ,

Γο ι'· ταῦτα κόπτονται, ὥστε θλασθῆναι καὶ γενέσθαι

πλατέα καὶ λεπτότερα καὶ βρέχονται εἰς ὕδωρ, ἡμέραν μίαν

καὶ οὕτως ἐψῶνται σὺν τῷ ἐλαίῳ μαλθακῷ πυρὶ· ἐπὶ ὥρας ς'·

Εμβολὴ β'·

Σχοινάνθης, Γο γ'· καρνοφύλλου, Γο α' καὶ ἡμισυ· κασίας·

καρποῦ βαλσάμου· ζαρναβῶ· Κελτικῆς· κόστου· ἀμώμου·

ξυλοκασίας· νάρδου στάχυος, ἀνὰ Γο γ'·

ξυλοκαρνοφύλλου, Γο β'· ὕδωρ τὸ

ἀρκοῦν· πάλιν ἔψεις, ὥρας ς'·

Myrepsos, Dynameron

Ἀρχὴ σὺν Θεῷ Ἀγίῳ, τοῦ ν' στοιχείου·

περὶ Νάρδου σκευασιῶν

α' Νάρδου σκευασία· ἔχει ἡ ἅπασα σκευασία, ξεστία ε'· ὡς

ἐν Κυζίκῳ καὶ ἅπαν μία

Εμβολὴ α'· ἡγουν·

Ἀσπαλάθου, οὐγγ α' καὶ ἡμισυ· καλάμου ἀρωματικοῦ, οὐγγ

β'· σαμψύχου· ἴρεως Ἰλλυρικῆς· πεπέρεως, ἀνὰ οὐγγ α'

καρδαμώμου, οὐγγ β'· βράθους· ἐλενίου·

ἀριστολοχίας μακρᾶς, ἀνὰ οὐγγ α' καὶ ἡμισυ· **σέσελι**, οὐγγ

α'· ξυλοβάλαμον, οὐγγ β'· ὕδωρ τὸ ἀρκοῦν· ἐλαίου

σπανοῦ, οὐγγ ε'· ταῦτα κόπτοντα, ὥστε θλασθῆναι καὶ

γενέσθαι πλατέα καὶ λεπτότερα καὶ βρέχοντα εἰς ὕδωρ, ἐπὶ

ἡμέραν α' καὶ οὕτως ἔψονται σὺν τῷ ἐλαίῳ μαλθακῷ πυρὶ·

ἐπὶ ὥρας γ' ἢ ς'·

Εμβολὴ β'· ἔχει:

Σχοίνου ἄνθος, οὐγγίαν α' καὶ ἡμισυ· καρνοφύλλου· κασίας·

καρποβλασάμου· μαρζανάβου· Κελτικῆς· κόστου· ἀμώμου·

ξυλοκασίας· ναρδοστάχυος, ἀνὰ οὐγγ α' καὶ ἡμισυ·

ξυλοκαρνοφύλλου, οὐγγ α'· τρίψας καλῶς, ἔμβαλε ὕδατι τὸ

ἀρκοῦν καὶ πάλιν ἔψε, ὡς τὸ πρῶτον

ὁμοίως:

Laur. Plut.75.3

γ' Νάρδου σκευασία, ξε<στίων> ζ'·
Ελενίου κεκομμένου καὶ τὸ δάσους, ἀποτετιναγμένου, ὡς
καθαρόν αὐτὸ εἶναι Γο η'· κυπέρεως καθαράς· ὁμοίως
κεκομμένης, ὡς τὸ δάσος αὐτῆς ἀποτιναχθῆναι, Γο η'· τὴν
κύπεριν πρὸ μιᾶς ἐν ὕδατι βρέξον· τὸ δὲ ἐλένιον, πρὸ ὠρῶν δ'·
τὸ μέλιν ἐψεῖν· ἐν ὕδατι βρέχε· εἶτα ἐπιθεῖς ὁμοῦ τὸ ἔλαιον καὶ
τὴν κύπεριν, ἔψε μετὰ τοῦ ὕδατος, ἕως ζέσης, συμμέτρως· τὰ δὲ
ἐπιπολάζοντα ἔκβαλλε καὶ οὕτως ἐπίβαλλε ἐλαίου καλλίστου,
ξε<στίου> ζ' καὶ κατασπαθήσας, ἕασον
καίεσθαι· ὅταν δὲ ἐγγὺς γένηται τοῦ κοχλάσαι· ἐπίβαλλε
άλος ἀνθίου, Γο β' καὶ ἕασον ἕως κοχλάση
καὶ πάλιν κίνει, κατασμίγγον καὶ πάλιν ἕασον
κοχλάσαι καὶ μηκέτι καίε· ἀλλ' ἕα διανυκτερεῦσαι, ἐπὶ τῆς
τέφρας· τῇ δὲ ἐξῆς ἀποκόγχιζε·

Myrepsos, Dynameron

γ' Νάρδου σκευασία, ξεστίων γ'· ἔχει:
Ελενίου κεκομμένου καὶ τοῦ δάσους, ἐπιτετιναγμένου, ὡς καθὼς
αὐτὸ εἶναι, οὕγγ δ'· κυπέρεως καθαροῦ· ὁμοίως
κεκομμένου, ὡς τοῦ δάσους αὐτοῦ ἀποτιναχθῆναι, οὕγγ ι'· τὴν
κύπεριν, πρὸ μιᾶς, ἐν ὕδατι βρέξον· τὸ δὲ ἔλαιον, πρὸ ὠρῶν δ'·
τοῦ μέλι ἐψεῖν ἐν ὕδατι βρέχειν· εἶτα ἐπιθεῖς ὁμοῦ τὸ ἔλαιον καὶ
τὴν κύπεριν, ἔψε μεθ' ὕδατος, ἕως ζέσεως, συμμέτρου· τὰ δὲ
ἐπιπολάζοντα ἔκβαλλε καὶ οὕτως ἐπίβαλλε ἐλαίου καλλίστου,
ξεστίου γ'· ἤτοι λίτρ δ' καὶ ἡμισυ καὶ κατασπαθήσας, ἕασον
καίεσθαι· ὅταν δὲ ἐγγὺς γένηται τοῦ κοχλάσαι, ἐπίβαλλε
ἕσωθεν· ἄλος ἄνθος κεκομμένον, οὕγγ α' καὶ ἕασον, ἕως οὗ
κοχλάσαι ἐν τῷ πυρὶ καὶ πάλιν κίνει κατασμίγγων καὶ πάλιν, ἕα
κοχλάσαι καὶ μηκέτι καίε· ἀλλὰ ἕα διανυκτερεῦσαι, ἐπὶ τῆς
τέφρας· τῇ δὲ
ἐξῆς, ἀποκόγχιζε·

Laur. Plut.75.3

Ταύτην Ἀριστέας ὁ Ρόδιος, Ἀριστομάχου κατέλειπεν.
κ' Ἄντ<ίδοτος> ἢ ἀχάριστος καὶ πανευχάριστος·
ποιεῖ δὲ στομαχικοῖς· ὥστε παραχρῆμα
ὑγιῆς ἀποδοῦναι· πρὸς τε πόνους πλευρῶν καὶ ἰσχύων· κύστεως·
νεφρῶν πρὸς ῥήγματα καὶ σπάσματα καὶ πρὸς τοὺς αἶμα ἀνάγοντας
καὶ βήσσοντας καὶ φθίνοντας καὶ δυσπνοοῦντας καὶ δυσεντερικοῖς·
κοιλιακοῖς καὶ στροφομένοις καὶ πρὸς τὴν ὑστέραν ἀλγηδόνα καὶ
πρὸς τὰ τῶν ἰοβόλων δῆγματα.
Πάντα τὰ ἀρώματα ἀναλαβῶν· εἶχε κεκομμένα καὶ σήσας,
τὸ δὲ μέλι καὶ τὴν χαλβάνην· ἐψήσας ἀναλάμβανε /f. 39v/τὰ δὲ λοιπὰ
μίξας ἐπιμελῶς· κατάθου εἰς ἀγγεῖον· ἔστιν δὲ ἡ σκευασία αὕτη·
Κινναμώμου, Γο β'· σμύρνης, Γο α'·
κρόκου, Γο α'· πεπέ<ρεως>, Γο β'· καστορίου, Γο α'·
κόστου, Γο α'· χαλβάνης, Γο α'· ὀπίου, Γο α'· στύρακος, Γο α'·
στάχος, Γο α'· ῥέου, Γο α'· σαράπινον, Γο α'· ἀναλάμβανε μέλιτι·
δίδου κυάμου Αἰγυπτίου τὸ μέγεθος· ἐν μελικράτῳ, κυάθους β'· εἶτα
τῷ μικρῷ δακτύλῳ στάξον, ὅσον δεκάκις ἐν τῷ ἀγγεῖῳ· μηδενὶ δίδου·
εἰ μὴ πρῶτον ἄξιον μισθὸν λάβης· ὑγιαίνει γὰρ παραχρῆμα·
θεραπευθέντες εὐχαρίστησαν διὰ τοῦτο καὶ ἐπεκλίθη τὸ φάρμακον ἢ
ἀχάριστος.

Myrepsos, Dynameron

θ' Ἄλλη ἀχάριστος ἀντίδοτος·
Ταύτην Ἀριστέας ὁ Ρόδιος ἀποθνήσκων Ἀριστομάχῳ κατέλεγεν·
ποιεῖ δὲ, μηδέποτε πεσόνας καὶ στομαχικούς, ὥστε παραχρῆμα,
ὑγιῆς ἀποδοῦναι πρὸς τε πόνους πλευρῶν, ἰσχύων, κύστεως, νεφρῶν
πρὸς ῥήγματα καὶ σπάσματα καὶ πρὸς τοὺς αἶμα
ἀνάγοντας καὶ βήττοντας καὶ φθίνοντας καὶ δυσπνοοῦντας,
δυσεντερικούς, κοιλιακοὺς καὶ πρὸς στροφομένους πρὸς τε τὸν
τῆς ὑστέρας ἀλγηδόνα καὶ πρὸς τὰ ὑστεροβούλων δῆγματα. Πάντα
τὰ ἀρωματικά ἀναλαβῶν ἔχε κεκομμένα καὶ σεσεισμένα καλῶς. Τὸ
μέλι δὲ καὶ τὴν χαλβάνην ἐψήσας, ἀναλάμβανε, τὰ δὲ
λοιπὰ μίξας ἐπιμελῶς κατάθου ἐν ἀργυρῷ ἢ κασσιτέρῳ σκεύει.
**Χρῶ δὲ τὴν δόσιν κυάμου Αἰγυπτίου τὸ μέγεθος ἐξ αὐτῆς καὶ δίδου
ἐν μελικράτῳ κυάθους β'· ἔστω δὲ ὁ κύαθος ὡῦ μέτρον τὸ μέγεθος.**
**Μεταγγίσας δὲ τὸ φάρμακον σὺν μελικράτῳ διήθησον· εἶτα τῷ μικρῷ
δακτύλῳ ὄξους ὅσον δεκάκις ἐπίσταξον·** ἔχει·
Κινναμώμου, ἐξάγια α' καὶ ἥμισυ· σμύρνης, ὀλκῆς ἥμισυ καὶ
τέταρτον· κρόκου, ἐξάγια ἥμισυ καὶ τέταρτον· πέπερι· καστόριν·
κόστου· χαλβάνης· ὀπίου· στύρακος·
ναρδοστάχου, ἀνά ἐξάγ α' καὶ ἥμισυ· μέλιτος Ἀττικοῦ, ξέστιον
τέταρτον· πέπερι, ἐξάγ ἥμισυ καὶ τέταρτον· μίξας ταῦτα πάντα
σκευάσας δίδου.

- 8 η' Δυσεντερικοί πόλτος και μάλιστα εάν ενύψει και άνω τυγχάνει τὰ ἔλκη και γάρ ακινδύνως αποκαθαίρει αυτά και έπουλοι· οίον ουκ έστιν άλλον φάρμακον εν ιατρική· δια πείρας· έσχηκότος αυτώ και των επί Ρώμην Ιατρών, ως κατ' όναρ εκδεδομένων υπό 5
μαίας τινός· ή σύνθεσις αυτη:
- 5 Ζύμη σιλιγνίτιδος, όξυζούσης, λίτρ α·· ρόδς Συριακής, Γο ήμισυ· τραγακάνθης, Γο α·· ιχθυοκόλλης, Γο ήμισυ· στέατος ταυρείου, Γο β·· κηροϋ Τυρρακικού, γρα ς·· ύδατος ανηθίνου, αναλύσας την ζύμη, έψε· έμβάλλον τὰ ξηρά κεκομμένα και σήσας, προς τó αυταρκές και έψε ως έψεται πόλτος και διδου, δις τής ήμέρας, ως τροφήν. 10
- 9 θ' Δυσεντερικόν πότιμα, δόκιμον·
Τυροϋ παλαιου τó έξωθεν· πίσσης ξηράς· στυπτηρίας στρογγύλης· τών κοιλίων τών όρνιθων τὰ έσωθεν καύσον και ποιήσας ξηρίον και μίξας όλα όμοϋ· ίσα /διδου πιείν, ε 72ν κοχλιάριον α'.
- 10 ι' Άλλον· 15
Κάρνα ξηρά, γ·· καύσον ως έστιν άκέραια και τρίψας, διδου τῷ πάσχοντι πιείν και αιγείαν κόπρον, μετά μέλιτος κατάπλασον·
- 11 ια' Άλλον· πεπειραμένον·
Μίλτω Σινωπίδω < γ·· συμφύτου λείου, < γ·· οίνου άμναιού, κυάθους γ·· συγκέρα- 20
σον εις ποτήριον και μετά τó αποκαθήσαι την μίλτον, δός πιείν τόν οίνον.
- 12 ιβ' Άλλον·
Σιδίων· κηκίδος· όμφακίτιδος πυρράς· ίρεως· ίσα κόψας σήσας λεπτῷ κοσκίνω, διδου 25
κοχλιάριον α·· άπυρέτοις εν οίνω· πυρέσσουσιν εύκρατί·
- 13 ιγ' Άλλον, δια πείρας·
Λέπι κασάνων ξηρών ή γίγαρτα όμφάκου· σταφυλής άγρίας· εν εκ τούτων ή και 25
άμφοτερα· κόψας σήσας, δός κοχλιάριον εν εις οίνον παλαιόν, στύφην κράσιν εν· νήστη και εις κοίτην.

- 53 νγ' Δυσεντερικόν πάσμα, πόλτου και μάλιστα, εάν εν ύψει και άνω τυγχάνει τὰ ἔλκη και γάρ ακινδύνως αποκαθαίρει αυτά και άπουλοι· οίον ουκ έστιν άλλον φάρμακον, εν 5
ιατρικοίς· δια πείρας· έσχηκώς την τοιαύτην ένέργειαν· τών γάρ επί Ρώμης Ιατρών, φησίν κατ' όναρ εκδιδόμενον υπό του Σωτήρος την τοιαύτην σκευασίαν· μαία τίνι γυνή, 5
λελαληκναι τούτο· έχει:
- 5 Ζύμη σιλιγνίτιδι, όξυκυίας, λίτρα α·· ρόδς Συριακού ούγγ ήμισυ· τραγακάνθης, ούγγ α·· ιχθυοκόλλης, ούγγ ήμισυ· στέατος ταυρείου, ούγγ β·· κηροϋ Τυρρακικού, γράμματα ς·· ύδατος ανηθίνου, αναλύσας την ζύμη, έψε· έμβάλων τὰ ξηρά κεκομμένα και 10
σεισιόμενα, προς τó αυταρκές και έψε τούτο, ως έψεται πόλτος και διδου, δις τής ήμέρας, ως τροφήν· χρῶ.
- 10 54 νδ' Δυσεντερικόν πατέλιν, ποιεί και αιμοπτοιικούς· έχει:
Συμφύτου τής ρίζης, έψε έπιμελώς και καρυώτιδος· είτα άρτήσας, έπιβαλε φά και 15
διδου φαγείν.
- 55 νε' Δυσεντερικόν πότιμα, δόκιμον· έχει:
Τυροϋ παλαιου τó έξωθεν· πίσσας ξηράς· στυπτηρίας στρογγύλης· τόν ένδον όμένα 20
της κοιλίας τών όρνιθων ίσα τόν τύρον και τας κοιλιας καύσον και ποιήσας ξηρίον και μίξας όλα όμοϋ· διδου πιείν, κοχλιάριον α'.
- 56 νς' Δυσεντερικόν άλλον πάνυ δόκιμον· έχει:
Κάρνα γ·· ξηρά· καύσον μετά των λεμμάτων και τρίψας, διδου τῷ πάσχοντι πιείν και 25
αιγείαν κόπρον, κατάπλασε μετά μέλιτος· έστιν γάρ δια πείρας· χρῶ.
- 57 νζ' Δυσεντερικόν έτερον δια πείρας· έχει:
5 Μίλτου σινωπίτιδος· συμφύτου λείου, ανά όλκάς γ·· οίνου άμναιού, κυάθους γ·· συγκεράσας εις ποτήριον και μετά τó αποκαθίσαι, την μίλτην, δός πιείν τόν οίνον.
- 58 νη' Δυσεντερικόν άλλον, θαυμαστόν· έχει:
Σιδίων· κηκίδια· όμφακίτιδος πυράς· ίρεως· ίσα κόψας, διδου κοχλιάριον α·· 5
άπυρέτοις συν οίνω· πυρέσσουσι δέ, μετ' εύκράτου· χρῶ.
- 59 νθ' Δυσεντερικόν έτερον, δεδοκιμασμένον· έχει:
10 Λέπι κασάνων ξηρών ή γίγαρτα όμφακος· σταφυλής, άγρίας· εν εκ τούτων ή και άμφοτερα· κόψας και σήσας λεπτῷ κοσκίνω, διδου κοχλιάριον α·· εις οίνον παλαιόν, στύφοντος κράσιν α·· νήστις εις κοίτην και θαυμάσις.
- 60 ξ' Διοσπολίτου· ποιεί προς τὰ διατρέχοντα πνεύματα και όξυρεγμίας και δυσπεψίας· 60
έχει:
- 5 Κυμίνου πεφρυγμένου, δράμας γ·· πετροσελίνου, δράμαν α·· και ήμισυ· ζιντζιβερι, δράμαν α·· πεπέρεως, δράμαν α·· και ήμισυ· πηγάνου φύλλα χλωρά, δράμας β·· βερνικαριου, δράμ ήμισυ και μέλιτος τó άρκοϋν· χρῶ.
- 5 ζα' Διοσπολίτου ύπακτικόν κοιλίας· έχει:
20 Κυμίνου πεφρυγμένου· πηγάνου φύλλων χλωρών· βερνικαριου, ανά δράμας β·· πεπέρεως μακροϋ· ζιντζιβερι, ανά σκρόπουλ δ·· πεπέρεως μέλανος, δράμ η·· μέλιτο Αττικού· τó άρκοϋν και σκευάσας καλώς, διδου έξ αυτου τοίς χρήζουσιν· κοχλιάριον α'.

	ιδ' Διοσπολίτης ύπακτικός·	14
	Κυμίνου πεφρυγμένου· πηγάνων φύλλων χλωρών· βερνικαρίου, ανά Γο α'· πεπέ<ρε- ως> μακροῦ· ζιγγιβέρεως, ανά < β'· πεπέρεως μελανού < δ' μέλιτος άπαφρισμένου τὸ άρκουῦν· ή δόσις κοχλιάριον α'.	
5	ιε' Δοθηνας, θάττον πεπαινει· Άλας όριγάνη· έλαιον· ζύμη, ένώσας, χρώ.	15
ε. 73ε	/ ις' Πρὸς δύσπν<οιαν πόμα· διά πείρας· Άφρονίτρου> λευκοῦ, όλκήν α'· εὐ<κρατή	16
	ιζ' Άλλον·	17
10	Στρου>θίου, Γο α'· κυμίνου, Γο <ήμισυ· άγαρικού, Γο α'· σκίλ>λης όπτής, Γο α'· νίτρου <Άλεξανδρινού, < β'>· μέλιτος άπαφρισμένου τὸ άρκοῦν· <ή δόσις> κοχλιάριν α'.	
	ιη' Άλλον δόκιμον· Χολήν άρκου, < α'· νήστης εὐκράτη· έπίη με γ'.	18
15	ιθ' Άλλον άπαράβατον· Άσφάλτου Ίουδαϊκής· Γρα α'· εις ψὸν ροφητὸν πέμπε και δὸς ροφήσαι νήστης, έπί ήμέρας γ'.	19
	κα' <Άλλον>	21
20	Κολιάνδρου σπέρμα, λίου, γρα ε'· δαφνοκόκκων λελεπισμένων, κοκκία κγ'· έλαίου όμφακίνου καλοῦ, φιαλίου συμμέτρου, τὸ ήμισυ· όμοῦ λειώσας έπιμελώς, δίδου π<ιε>τίν νήστη έπί ήμέρας γ'· έν αὐτῷ τῷ πάθει, κρατούμενος τοῦ πάσχοντος δύο δόσεις όμοίως· τρεις όμοίως· ει δὲ χρόνιον έστιν τὸ νόσημα· δίδου έπί ήμέρας θ'· δόκιμον.	5
	κβ' Άλλον·	22
25	Στρουθίου· θύμου κόμμης· καππάρεως όρεινής ρίζης φλοιοῦ, ανά < δ'· άκόρου· έλε- νίου· βερνικαρίου· ίρις, ανά < β'· έρυθροειδοῦς, < ε'· σκίλλης όπτής, < ιη'· μετά τὸ άναλαβεῖν ξηρίον αὐτοποιεῖ και δίδου κοχλιάριον ήμισυ· όξυμέλιτι, κοχλιάριον α'· εις εὐκράτον άρκοῦν.	5

	ξα' Διοσπολίτου ύπακτικόν κοιλίας· έχει:	61
20	Κυμίνου πεφρυγμένου· πηγάνου φύλλων χλωρών· βερνικαρίου, ανά δράμας β'· πεπέρεως μακροῦ· ζιτζιβερι, ανά σκρόπουλ δ'· πεπέρεως μελανος, δράμ η'· μέλιτος Άττικου· τὸ άρκοῦν και σκευάσας καλῶς, δίδου έξ αὐτοῦ τοῖς χρήζουσιν· κοχλιάριον α'.	
	412	Νικολάου Μυρεφοῦ Δυναμερόν
62	ξβ' Δοθηνας, θάττον πεπαινει· έχει: Άλας κοινόν· όριγανον· έλαιου κοινου· ζύμη, ταῦτα πάντα ένώσας καλῶς, χρώ.	
63	ξγ' Δυσπνοικόν πόμα· διά πείρας, δόκιμον· έχει: Άφρονίτρου λευκοῦ, όλκήν α'· μετ' εὐκράτου δίδου πιεῖν.	
63a	Όμοίως· Στρουθίου, ούγγ ήμισυ· κυμίνου, ούγγ τέταρτον· άγαρικού ούγγ ήμισυ· σκίλλης όπτής, ούγγ α'· νίτρου Άλεξανδρινού, όλκήν α' και σκευάσας καλῶς μετά μέλιτος Άττικου, δίδου πιεῖν κοχλιάριον α'· εις εὐκράτον.	5
63b	Έτερον δόκιμον, εις τὸ αὐτό· πάνυ καλόν· έχει: Χολής άρκου, όλκάς ήμισυ· νήστις μετ' εὐκράτου· πие και ιαθήσει.	
63c	Όμοίως εις τὸ αὐτό, άπαράβατον· έχει: Άσφάλτου Ίουδαϊκου· γράμμα α'· τρίψας και δίδου σύν ψὸν ροφητῷ και δίδου ροφεῖν έπί ήμέρας γ'· νήστις.	10
64	ξδ' Δυσπνοικόν άλλον πεπειραμένον, δόσις α'· έχει: Κολιάνδρου σπέρμα, γράμματα ε'· δαφνοκόκκα λελεπισμένα· κοκκία κγ'· έλαίου όμφακίου καλοῦ, φιαλίου συμμέτρου, ήμισυ· όμοῦ λειώσας έπιμελώς, δίδου πιεῖν νήστις έπί ήμέρας γ'· έν αὐτῷ τῷ πάθει, κρατούμενου τοῦ πάσχοντος β'· δόσις όμοίως· ώστε χρόνιον έστιν τὸ νόσημα, δίδου έπί ήμέρας θ'· δόκιμον γάρ έστιν.	15
65	ξε' Δυσπνοικόν άλλον διά πείρας πάνυ καλόν· έχει: Στροῦθιον· θύμου κόμμης· καππάρεως όρεινής τῆς ρίζης τοῦ φλοιοῦ, ανά δράμ β'· άκόρου· έλενίου· βερνικαρίου· ίρεως, ανά δράμ α'· έρυθροδάνου σκρόπουλα β' και ήμισυ· σκίλλης όπτής, σκρόπουλ θ'· μετά τὸ άναλαβεῖν ξηρίον αὐτοῦ, ποιει και δίδου κοχλιάριον α'· τοῖς χρήζουσιν και όξυμέλιτος, κοχλιάριον α'· μετ' εὐκράτου τὸ άρκοῦν.	20

- 23 / κγ' Δρώπαξ, δόκιμος. ξ. 73v
 Ασφάλτου, λίτραν α'· κηρού, Γο ζ'· πίσσης ξηράς, Γο ημισυ· πιτυίνης, Γο ημισυ·
 νίτρου, Γο ημισυ· θείου άπύρου, Γο α'· πυρέθρου, Γο α'· έλλεβόρου λευκής, Γο α'· στα-
 φίδος άγρίας, < δ'· άδάρκης, Γο α'· εύφορβίου, < δ'· ελαίου τó άρκοϋν.
- 24 κδ' Δέρματα λευκά, βάψαι πορφυρά· 5
 Άγχοϋσης ρίζης· κόψας όξυφυράσας, κατάχριε· οϋτω βάφων και τόν κηρόν·
- 25 κε' Δεκαμύρου σκευασία· 10
 Φύλλου, Γο α'· μαστίγης· εύφορβίου· νάρδου στάχυως, Γο α'· στύρακος καλαμίτου,
 Γο α'· άδάρκης, Γο α'· εύφορβίου, Γο α'· πεπέ<ρεως>, Γο α'· και ημισυ· ναρδίνου μύρου,
 λίτ β'· όπου βαλσάμου, Γο δ'· κηρού, Γο δ'·
- 26 κς' Διά μάσημα· κεφαλήν καθαίρων· 15
 Πυρέθρου· άγρίου σταφίδος, άνά Γο γ'· σεϋτλου λευκού σπέρμα· < β'· σινήπεως
 σπέρμα < β'· μαστίγης, < ι'· πασιλλους ποιήσας· δίδου διαμασάσθαι έν ήλίω ή έν λου-
 τρώ·
- 27 κζ' Διουρητικόν διά πείρας· 15
 Πεπέρεως, Γο α'· πλατοκυμίνου, Γο α'· πετροσελίνου, < δ'· πυρέθρου, < δ'· δαφνο-
 κόκκων κεκαθαρμένων, < β'· κόψας, σήσας, δίδου πείν νήστης, κοχλιάριον α'· εύκρά-
 τως·
- 28 κη' Διάκαισις έξοχάδας, τών / περι την έδραν γινομένων· ξ. 74r
 Σάπωνος Γαλλικού· τιτάνου· ζώσης· φέκλης· άμμωνιακού θυμιάματος· χαλβάνης·
 προπόλεως, άνά Γο α'· την χαλβάνην και τó άμμωνιακόν και την πρόπολιν· κόψας όμοϋ
 εις όλμον, βάλε εις τρούλλον και θές επ' άνθράκων και έα μικρόν χλιανθηναι και όταν
 5 άρξεται έξ όλίγου λύεσθαι, έπίβαλλε τόν σάπωνα και την τιτάνην, λειωμένην· μετά
 και τής φέκλης και έπάρας από του πυρός, σπάθιζε, έως άναμιγή· και δοκίμαζε, εις τόν
 25 δονχά σου και ει μέν έκαυσε τόν δονχα, εύ και καλώς· ει δε μή γε, έπίβαλλε όλίγον τής
 τιτάνεως και χρώ· μετά δε τó καείναι την έξοχάδα· βρέξας ράκους λινού εις άλμην-
 έπίθεσ κατά του τόπου· άχρισ οϋ σχαρώσιν·

- ξς' Δρώπαξ, δόκιμος· έχει· 66
 Ασφάλτου, οϋγγ β'· κηρού, οϋγγ α'· έξάγ α'· πίσσης ξηράς, όλκην α'· πιτυίνης·
 νίτρου, άνά οϋγγ α'· θείου άπύρου· πυρέθρου· έλλεβόρου λευκού· άδάρκης, άνά έξάγ α'·
 σταφίδος άγρίας· εύφορβιον, άνά δράμας τó ογδοον και ελαίου τó άρκοϋν·
- 5 ξζ' Δέρματα λευκά, βάψαι πορφυρά· 67
 Άγχοϋσης τής ρίζης· όξυφυράσας, κατάχριε αυτό· τούτο και κηρίν βάφει·
- ξη' Δεκαμύρου σκευασία, θαυμαστή· έχει· 68
 Φύλλου· μαστίγης· εύφορβίου· ναρδοστάχυος, άνά έξάγ α'· στύρακος καλαμίτου·
 10 άδάρκης, άνά έξάγ α'· και ημισυ· πεπέρεως κοινου, έξάγ α'· ναρδίνου μύρου, οϋγγ δ'·
 όπου βαλσάμου· κηρού, άνά έξάγ δ'· σκευάσας καλώς, χρώ·
- ξθ' Διά μάσημα, κεφαλήν καθαίρων· έχει· 69
 Πυρέθρου· άγριοσταπίδας, άνά όλκάς γ'· σεϋτλου λευκού σπέρμα· όλκάς β'·
 μαστίγης, όλκάς ι'· πασιλλους, ποιήσας, δίδου διά μασάσθαι έν ήλίω ή έν βαλανείω·
- ο' Διουρητικόν, Εϋστοχίου, χειρουργού, διά πείρας· πάνν θαυμαστόν· έχει· 70
 15 Πεπέρεως κοινου· πλατοκυμίνου, άνά έξάγ α'· πετροσελίνου· πυρέθρου, άνά όλκής,
 τó ογδοον· δαφνόκοκκα κεκαθαρμένα, όλκής τρίτον· κόψας, σήσας, δίδου πίνειν νήστις·
 κοχλιάριον α'· εύκράτου·
- οα' Διάκαισις έξοχάδας, τών περι την έδραν γινομένων· έχει· 71
 Σάπωνος Γαλλικού· τετάνου· ζώσης· φέκλης· άμμωνιακού θυμιάματος· χαλβάνης·
 20 προπόλεως, άνά έξάγ α'· τó άμμωνιακόν και την χαλβάνην και την πρόπολιν· κόψας
 όμοϋ εις όλμον, βάλε εις τρούλλον και θές επ' άνθράκων και έα μικρόν χλιανθηναι και
 5 όταν άρξεται έξ όλίγων λύεσθαι, έπίβαλε τόν σάπωνα και την τιτάνην, λειωμένην·
 μετά και τής φέκλης και άρας από του πυρός, σπάθιζε, έως άναμιχθώσιν ταϋτα και
 δοκίμασον, εις τόν δονχά σου και ει μέν έκαυσε τόν δονχα, εύ και καλώς· ειδ' οϋ μή,

Το Δυναμερόν βασίζεται κυρίως στο ανώνυμο ιατροφαρμακολογικό κείμενο που διασώζεται στον κώδικα **Laur. Plut. 75.3**. Πολλές συνταγές που αναφέρονται από άλλους συγγραφείς προστέθηκαν, με την πάροδο των ετών, σε αυτό το ανώνυμο κείμενο, κυρίως εκείνες του **Αετίου του Αμιδηνού** και δευτερευόντως από τα βιβλία του **Γαληνού**, του **Ορειβασίου**, της **Μητροδώρας** και του **Παύλου του Αιγινήτη**. Παράλληλα, υπάρχουν λιγότερες συνταγές που ταυτίζονται με εκείνες του **Αλεξάνδρου του Τραλλιανού** και των **Ιππιατρικών**, ενώ μπορεί να ειπωθεί ότι στο Δυναμερόν έχουν συμπεριληφθεί και συνταγές από τα δύο λατινικά Αντιδοτάρια (*Antidotaria*).

Ταυτόχρονα, βρίσκουμε και πρωτότυπες συνταγές που διέσωσε ο Νικόλαος Μυρεψός, οι πηγές των οποίων είναι εξαιρετικά δύσκολο να εντοπιστούν. Ορισμένες από τις λέξεις που καταγράφονται σε αυτές τις συνταγές έχουν αρχαιοελληνικούς τύπους. Ίσως πρόκειται για συνταγές από χαμένα ιατρικά κείμενα· αυτό είναι κάτι που θα πρέπει να διερευνηθεί περαιτέρω προτού διατυπωθεί ένας τέτοιος ισχυρισμός με απόλυτη βεβαιότητα.

Επίσης, στο Δυναμερόν υπάρχουν αναφορές σε ασιατικά φυτά και ονόματα παλαιότερων Αράβων συγγραφέων. Ωστόσο, οι αραβοπερσικές λέξεις που απαντώνται στο Δυναμερόν προστέθηκαν στο κείμενο μεταγενέστερα, περίπου στα μέσα του 14ου αιώνα. Αυτό φαίνεται ξεκάθαρα στο χειρόγραφο **Par. Gr. 2243**. Τέλος, η παρούσα ανασκόπηση μεταβάλλει πλήρως τις υπάρχουσες θέσεις και θεωρίες σχετικά με τη σύνθεση και τη δομή του Δυναμεροῦ. Με βάση τα παραπάνω, η πρωιμότερη πηγή του κειμένου του ανάγεται πιθανότατα στο δεύτερο μισό του 6ου αιώνα ή του πρώτου μισού του 7ου αιώνα.

Σας ευχαριστώ

